

ISSN 1855-7511

SREDICA

Številka 1
Letn. XV

Glasiilo Občine Središče ob Dravi

Barvna litografija je najstarejša znana razglednica Središča ob Dravi (okoli leta 1898)

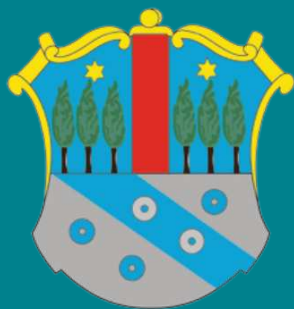

*V svojih srcih najдите srečo in upanje v teh velikonočnih dneh.
Želimo vam lepe in mirne velikonočne praznike.*

Praznujemo 66. občinski praznik
Intervju Franček Štampar

SREDIČA je glasilo
Občine Središče ob Dravi.

ODGOVORNA UREDNICA
Jana Čavničar

POMOČNIK UREDNICE
Samo Žerjav

UREDNIŠKI ODBOR
Lucija Pocrnja, Špela
Štajnko, Stanko Zebec

JEZIKOVNI PREGLED
Tina Zadravec

**FOTOGRAFIJE NA
NASLOVNICI**
Pokrajinski muzej Ptuj-Ormož,
Uredniški odbor Sredice,
Kamra, povzeto iz spletne
strani: [https://www.kamra.si/
digitalne-zbirke/sredisce-ob-
dravi/](https://www.kamra.si/digitalne-zbirke/sredisce-ob-dravi/)

**CELOSTNA GRAFIČNA
PODOBA**
Jana Čavničar

IZVEDBA, PRELOM IN TISK
Kreativna PiKA, d. o. o.

NAKLADA
850 izvodov

NASLOV
Uredniški odbor Sredica
Občina Središče ob Dravi
Trg talcev 4
2277 Središče ob Dravi

ELEKTRONSKA POŠTA
urednistvo.sredica@gmail.com

ISSN 1855-7511

MAREC 2022

Uredniški odbor

Skrivnost sedanjega trenutka

Pozdravljeni, dragi bralci letošnjega občinskega glasila, tokrat že pomladno naravnane. Čeprav je čas relativen, nam je hitro minil od izida zadnje božično-novoletne številke. Tokratni naslov smo si sposodili pri nemškem avtorju Eckhartu Tolleju, ki zagovarja misel, da je edino, kar imamo, sedanji trenutek, in samo ta nam omogoča popoln mir, radost, umirjenost. Upamo, da vam v tem trenutku lahko omogočimo nekaj umirjenosti ob prebiranju našega glasila. Branje lahko pomirja kot nič drugega, ker se moramo ob branju usesti in mirovati – gre za svojevrstno meditacijo. V pomladne mesece vstopamo s prispevki o okoljevarstvu, o opozarjanju na varovanje okolja, o dobrih praksah, ki jih lahko prav vsi vpeljemo v svojo dnevno rutino, in ob zavedanju, da si vsako živo bitje zasluži živeti. Raziskava izraelskih znanstvenikov je potrdila, da so tudi rastline živa in čuteča bitja, ki oddajajo zvoke in med seboj komunicirajo na človeku neslišen način, ga pa razumejo živali in rastline, zlasti, ko je rastlina v stresnem stanju, kot je pomanjkanje vode ali ko so jim odrezali del stebela. Skrajni čas je, da torej prisluhnemo tudi rastlinam in jim pomagamo zmanjšati ta stres, saj so prav rastline tiste, ki vsrkavajo strupe iz ozračja in nas ohranjajo zdrave ... V usmeritev naj vam bodo članki o umiranju amazonskega pragozda, o pomembnosti ohranjanja mejic, zasajevanju medonosnih rastlin, ohranjanju opravevalcev in dvoživk in skrbi za pravilno ravnanje z odpadki. Da smo neločljivo povezani z našo Zemljo in naravo, priča tudi naša bogata čebelarstva tradicija in dejstvo,

da je čebela globoko zasidrana v našo kulturo, kar predstavljamo z našim Čebelarskim društvom ter v tokratnem intervjuju z znanim središkim čebelarjem.

V tem času je pred vrati tudi naš občinski praznik, ki bo po dolgoletni tradiciji spet družabno obogaten, v počastitev občinskega praznika pa bodo potekale v celoto povezane prireditve, ki so bile pripravljene skupaj z javnimi zavodi in društvi.

Ker so prireditve v mesecu februarju spet oživele, vam predstavljamo nekaj utrinkov iz minulih, kakor tudi že prihajajočih dogodkov.

Verjamemo, da se boste z veseljem ustavili tudi ob prisrčnih prispevkih iz vrtca in šole, kjer lahko vidimo veliko vloženega truda v naše mlade ume in se ob tem še sami česa naučimo, čeprav so šolski dnevi za večino od nas minili.

Mogoče se premalokrat zavedamo, kje živimo in kako srečni smo zares lahko. Zagotovo nam tudi situacija v Ukrajini nekoliko spremeni perspektivo pogleda na svet. Hvaležni bodimo vsem, ki ustvarjajo blaginjo v našem kraju, in poskusimo tudi sami doprinesiti k temu. Morda z dobrimi okoljskimi praksami, kot smo omenili v začetku uvodnika, morda v okviru naših izredno dejavnih društev ali pa kjer koli, kjer se nam ponujajo priložnosti, da kaj izboljšamo. S svojimi mislimi in besedami preklopimo na frekvenco dobrega, saj se bomo tako počutili dobro in bomo na frekvenci, ki nam bo prinašala še več dobrega ... (Rhonda Byrne).

Želimo vam aktivno pomlad in lepa doživetja ob vsem, kar nam prinašajo prihodnji meseci.

OBVESTILA UREDNIŠKEGA ODBORA

Splošne informacije glede prispevkov

Vabljeni, da svoje prispevke (članke in slikovno gradivo, rešitve križank in nagradnih vprašanj) pošljete na naslov: Uredniški odbor Sredice, Občina Središče ob Dravi, Trg talcev 4, 2277 Središče ob Dravi ali v elektronski obliki na: urednistvo.sredica@gmail.com, lahko pa jih oddate v sprejemni pisarni Občine Središče ob Dravi. Uredniški odbor si pridržuje pravico do izbire prispevkov, ki bodo objavljeni v glasilu, ter do spremembe naslovov in krajsanja prispevkov, skladno s prostorskimi možnostmi in uredniško politiko.

Prihodnja številka bo izšla predvidoma ob koncu meseca junija 2022. Rok za oddajo prispevkov za naslednjo številko glasila je 10. junij 2022.

Glasilo Sredica izhaja 4-krat letno in ga prejmejo brezplačno vsa gospodinjstva v Občini Središče ob Dravi. Občinsko glasilo raznaša Pošta Slovenije. Glasilo je na voljo tudi v prostorih Občine Središče ob Dravi ter v elektronski obliki na internetni strani: <http://www.sredisce-ob-dravi.si>. Izdajatelj glasila je Občina Središče ob Dravi.

Spoštovane občanke in občani,

ob 66. občinskem prazniku Občine Središče ob Dravi in ob našem skupnem prazniku vam iskreno čestitamo.

Vabimo vas na prireditve v sklopu našega občinskega praznika, še posebej na

osrednjo občinsko proslavo, ki bo potekala v soboto, 9. 4. 2022, ob 10. uri v dvorani Sokolana.

Vse dobro vam želi

župan Jurij Borko z Občinsko upravo in Občinskim svetom Občine Središče ob Dravi.

Občinska zgradba danes

Tridelna razglednica prikazuje trgovino A. Löwy, občinsko hišo (ki jo je občina kupila l. 1805) ter farno cerkev sv. Duha na sosednjih Grabah. Razglednica iz okoli 1927.

Občina Središče ob Dravi praznuje 66. OBČINSKI PRAZNIK

Program 2022

Sobota, 26. marec
ob 16. uri

TEKMOVANJE V NAMIZNEM TENISU ZA POKAL OBČINE
DTV Partizan
Lokacija: Telovadnica OŠ

Nedelja, 10. april
ob 11. uri

SREČANJE STAREJŠIH OBČANOV

Društvo upokojencev Središče ob Dravi
(Kult. program: OŠ Središče ob Dravi, Ljudske pevke, Pevski zbor Društva upokojencev Središče ob Dravi)
Lokacija: Sokolana

Petek, 1. april
ob 19. uri

POTOPIŠNO PREDAVANJE PO ARMENIJI Z BOJANOM BORKOM
Knjižnica Franca Ksavra Meška Ormož, Krajevna knjižnica Središče ob Dravi
Lokacija: Sokolana

Ponedeljek, 11. april
od 11. do 13. ure

ODPRTA VRATA MUZEJA
KO ZZB NOB Središče ob Dravi
Lokacija: Muzej NOB Središče ob Dravi

Sobota, 2. april
ob 19.30 uri

FOLKLORNI VEČER
Kulturno društvo Obrež
Lokacija: Dom kulture Obrež

Ponedeljek, 11. april
ob 12. uri

SVEČANOST V SPOMIN ŽRTVAM NOB
Občina Središče ob Dravi
(Kult. program: OŠ Središče ob Dravi, KO ZZB NOB Središče ob Dravi)
Lokacija: Pri spomeniku na Trgu talcev

Sobota, 9. april
ob 10. uri

OSREDNJA PROSLAVA OB OBČINSKEM PRAZNIKU
Občina Središče ob Dravi
(Kult. program: Godba na pihala Središče ob Dravi, Gimnazija Ormož)
Lokacija: Sokolana

Sreda, 13. april
ob 17. uri

HIP HOP UGANKARSKI IZZIVI ZA OTROKE
Knjižnica Franca Ksavra Meška
Krajevna knjižnica Središče ob Dravi
Lokacija: Krajevna knjižnica Središče ob Dravi

Sobota, 9. april
ob 19. uri

OBMOČNO SREČANJE ODRASLIH FOLKLORNIH SKUPIN IN POUSTVARJALCEV GLASBENEGA IZROČILA
Javni sklad RS za kulturne dejavnosti, OI Ormož
Lokacija: Sokolana

Sobota, 16. april
ob 20. uri

TRADICIONALNA SIMBOLIČNA »VUZMENKA«
Rekreacijsko društvo Stras
Lokacija: Stras

Petek, 22. april
Ura bo objavljena naknadno.

PROSLAVA OB 130. OBLETNICI ZGRADBE OSNOVNE ŠOLE SREDIŠČE OB DRAVI
Osnovna šola Središče ob Dravi
Lokacija: Sokolana

Zbiranje pomoči za Ukrajino

Občina Središče ob Dravi se je skupaj s Civilno zaščito Občine Središče ob Dravi pridružila zbiranju pomoči za begunce iz Ukrajine ter prebivalce Ukrajine, ki so se zaradi vojne znašli v hudi stiski. Materialna pomoč se je zbirala dvakrat tedensko v mesecu marcu v Kulturnem domu Obrež, po navodilih – glede na seznam artiklov, ki so prebivalcem Ukrajine trenutno najbolj potrebni. Vso zbrano pomoč so na zaključni dan akcije, 23. marca, člani CZ ter prostovoljci zapakirali ter jo prepeljali na ptujsko izpostavo Uprave RS za zaščito in reševanje, od koder bo s humanitarnimi konvoji poslana v Ukrajino.

Obvestila o nadaljnjih akcijah zbiranja pomoči ter o možnostih sodelovanja lahko spremljate na spletni strani Občine Središče ob Dravi na spletnem naslovu:

<https://www.sredisce-ob-dravi.si>, preko njene FB-strani ter na oglasnih mestih.

Če imate možnost nastanitve beguncem iz Ukrajine, lahko to sporočite na tel. št. 02/ 741 66 10 (Občinska uprava – Jelka Zidarič Trstenjak) ali preko el. pošte na: obcina.sredisce.ob.dravi@siol.net.

Za vse informacije lahko pokličete tudi na naslednji številki: 031 611 674 ali 051 636 120 (Občina Središče ob Dravi).

Ob tej akciji se iskreno zahvaljujemo vsem, ki ste se nesebično odzvali na pomoč in na kakršen koli način pomagali pri zbiranju pomoči. Vsak prispevek šteje.

Irena Meško Kukovec, načelnica Upravne enote Ormož

UE Ormož prejela priznanje »Uspešen uporabnik CAF«

18. 1. 2022 je Upravna enota Ormož prejela priznanje »Uspešen uporabnik CAF«. Na prejeto priznanje smo zelo ponosni, saj potrjuje, da delamo dobro, in nam hkrati predstavlja tudi spodbudo k nadaljevanju samoocenjevanja ter procesa izboljševanja.

S samooceno po modelu CAF smo začeli že leta 2003 in jih nato ponovili še sedemkrat. V letih 2006–2012 smo imeli tudi vzpostavljen sistem vodenja kakovosti na podlagi standarda ISO 9001, ki ga delno še vedno ohranjamo. V letih od prve samooceno po modelu CAF, uvedbe standarda ISO 9001, do sodelovanja v postopku zunanje povratne informacije CAF EPI smo se nenehno učili in oba sistema sta postala orodje vodenja upravne enote.

Doseženi rezultati v Upravni enoti Ormož so neposredno povezani z izvajanjem procesnega pristopa na UE, PDCA cikla in z izvajanjem Akcijskih

načrtov po samooceno po modelu CAF z namenom stalnih izboljšav in rasti kakovosti storitev in procesov. Prizadevanja za kakovost storitev smo združili v moto, ki se glasi: **„Kakovost je vrednota, ki jo spoštujemo in izboljšujemo.“**

Delovna skupina za samooceno po modelu CAF je kljub epidemiološkim ukrepom uspešno izvedla samooceno in v letu 2021 sodelovala v postopku zunanje povratne informacije CAF EPI, ki sta jo izvedli zunanji ocenjevalki Ministrstva za javno upravo. V postopku smo pridobili priporočila, ki bodo služila kot smerokaz pri izvajanju izboljšav naših storitev v naprej.

Obvestilo o izvajanju 24-urne dežurne pogrebne službe za območje Občine Središče ob Dravi

Obveščamo vas, da je Občinski svet Občine Središče ob Dravi sprejel Odlok o predmetu in pogojih za opravljanje lokalne gospodarske javne službe zagotavljanja 24-urne dežurne službe v okviru pogrebne dejavnosti v Občini Središče ob Dravi (Uradno glasilo Občine Središče ob Dravi, št. 13/201; v nadaljnjem besedilu: Odlok). Na podlagi sprejetega Odloka je tako občina pristopila k postopku izbire koncesionarja, ki bo za območje občine izvajal koncesijsko dejavnost – izvajanje 24-urne pogrebne službe. Dne 28. 1. 2022 je bil objavljen javni razpis za podelitev koncesije za izvajanje obvezne občinske gospodarske javne službe, 24-urne dežurne službe. Prejeti sta bili dve ponudbi in na podlagi izvedenega postopka izbire je bila dne 18. 2. 2022 izdana odločba o podelitvi koncesije izbranemu koncesionarju (**Pogrebna dejavnost in cvetličarna Hiacinta, Dušan Bratuša, s. p., Križevci pri Ljutomeru 3 c, 9243 Križevci pri Ljutomeru**).

Po pravnomočnosti izbirne odločbe bo z izbranim koncesionarjem podpisana tudi pogodba za izvajanje koncesije za obdobje 10 let.

V okviru izvajanja gospodarske javne službe 24-urne dežurne službe v Občini Središče ob Dravi tako izbrani koncesionar zagotavlja 24-urno dežurno službo, ki obsega vsak prevoz od kraja smrti do hladilnih prostorov izvajalca javne službe ali zdravstvenega zavoda zaradi obdukcije pokojnika, odvzema organov oziroma drugih postopkov na pokojniku in nato do hladilnih prostorov izvajalca javne službe, vključno z uporabo le-teh.

Za kakršnekoli informacije glede izvajanja pogrebne službe v Občini Središče ob Dravi lahko pokličete na št. 02/741 66 12 ali 051 636 120 (Jelka Zidarič Trstenjak, direktorica Občinske uprave Občine Središče ob Dravi).

Matjaž Kosi, Razvojno raziskovalni center Ormož

Spodbujanje začetnih investicij znotraj Programa razvojnih spodbud za obmejna problemska območja

Vlada Republike Slovenije je pripravila t. i. »Program razvojnih spodbud za obmejna problemska območja v obdobju 2022–2025« in v obmejna problemska območja spada tudi naše področje.

Najavljen je ukrep »Spodbujanje začetnih investicij«, za katerega se namerava med leti 2022 in 2025 nameniti kar 64 milijonov evrov.

Za podukrep **Sofinanciranje začetnih investicij in ustvarjanja novih delovnih mest na obmejnih problemskih območjih** se načrtuje 14 milijonov evrov. Predmet razpisov iz tega podukrepa bo sofinanciranje začetnih investicij v opredmetena in neopredmetena osnovna sredstva, povezana z vzpostavitvijo nove poslovne enote, razširitvijo zmogljivosti obstoječe poslovne enote, diverzifikacijo proizvodnje poslovne enote vlagatelja na proizvode in storitve, ki jih na zadevnem območju prej ni proizvajala, ali bistveno spremembo proizvodnega procesa v obstoječi poslovni enoti. Na javne razpise se lahko prijavijo vse pravne in fizične osebe (v nadaljevanju: podjetja), ki se ukvarjajo z gospodarsko dejavnostjo in so na dan oddaje vloge

na ta javni razpis vsaj 18 mesecev registrirane oziroma vpisane po Zakonu o gospodarskih družbah.

Za podukrep **Spodbujanje začetnih investicij v vrednosti od 100.000 do 300.000 evrov na problemskih območjih v okviru Načrta za okrepanje in odpornost: C3K9IC - Podpora za dekarbonizacijo, produktivnost in konkurenčnost podjetij** se načrtuje 20 milijonov evrov. Podrobnejše podprte aktivnosti, pogoji in merila bodo določeni v javnih razpisih. Razpoložljiva finančna sredstva oz. viri financiranja so podrobneje opredeljeni v finančni konstrukciji programa.

Mejnik (št.128): 2. kvartal 2022: Oddaja naročil za projekte v podporo regionalnemu razvoju z investicijami v osnovna opredmetena in neopredmetena sredstva oz. sklenitev pogodb.

Cilj (št.131): 4. kvartal 2025: Projekti, uspešno dokončani v skladu z zahtevami iz mejnika 128. Predvideno število podprtih projektov: 200.

Za podukrep Spodbujanje začetnih investicij v vrednosti od 300.000 do 1.000.000 evrov na problemskih območjih v okviru Načrta za okrepanje in odpornost: C3K9IC – Podpora za dekarbonizacijo, produktivnost in konkurenčnost podjetij se načrtuje 30 milijonov evrov. Podrobnejše podprte aktivnosti, pogoji in merila bodo določeni v javnih razpisih.

Mejnik (št.128): 2. kvartal 2022: Oddaja naročil za projekte v podporo regionalnemu razvoju z investicijami v osnovna opredmetena in neopredmetena sredstva oz. sklenitev pogodb.

Cilj (št.132): 2. kvartal 2026: Po mejniku 131 uspešno dokončanje dodatnih 100 projektov v skladu z

zahtevami iz mejnika 128. Zaključek vseh projektov. Predvideno število podprtih projektov: 100

Celoten Program razvojnih spodbud za obmejna problemska območja najdete na povezavi: https://www.gov.si/assets/ministrstva/MGRT/Dokumenti/DRR/Program-OPO-2022-2025/OPO_Program_22-25.pdf.

V zvezi s konkretnimi informacijami se lahko obrnete na Razvojno raziskovalni center RRC Ormož in nas kontaktirate na telefonsko številko: 02 741 53 52 ali na e-naslov info@rrc-ormoz.si.

Jana Čavničar

Spomladanska čistilna akcija okolja v Občini Središče ob Dravi

Občina Središče ob Dravi je tudi v letošnjem letu, in sicer 19. marca, organizirala akcijo spomladanskega čiščenja okolja po posameznih krajih občine, ki je potekala skladno s terminom čiščenja destinacije Jeruzalem Slovenija. Pod vodstvom krajevnih koordinatorjev akcije so bile dejavnosti udeležencev usmerjene v čiščenje obcestnih jarkov, okolice prometnih poti, nabrežij vodotokov, gozdnega prostora, okolice železniške proge ter delno pri reki Dravi. Med odpadki smo v naseljih pobrali mešani odpad, od tega največ odpadne embalaže ter kosovnih odpadkov, čeprav količinsko dvakrat manj kot prejšnja leta.

Tradicionalno je čiščenje okolja od stare carine do Petrola opravila skupina gasilcev PGD Središče ob Dravi, ki je nabrala precej odpada, pri čemer večina od teh odpadkov nastaja ob gostem tranzitu skozi državno mejo, še vedno pa staro carino kazi tudi odlaganje kosovnih odpadkov.

Žal se vsako leto odkrijejo tudi nova črna odlagališča, napolnjena z gumami, gradbenim in drugim materialom, ki ne sodijo v naravo in je tako odlaganje nezakonito. Nekaj takih lokacij z gradbenimi ostanki, s keramičnimi ploščicami in s kmetijskimi ostanki smo odkrili tudi ob poteh v bližini Drave ter ob železniški progi.

Na vsakih nekaj metrov na poti do Drave smo v mejicah, v travi, ob potkah opazili odvržene razne pločevinke in cigaretno škatlice, kar kaže na zavržna dejanja in malomaren odnos določenih posameznikov, ki dnevno obiskujejo dravsko območje, s sabo nosijo razne pijače in prigrizke, embalažo pa odvržejo v naravo in jo s tem zavestno onesnažujejo.

Kakršnokoli odlaganje ali odmetavanje smeti v naravo je nedopustno in kaže na nekulturen in neprimeren značaj posameznega človeka, ki ne razume, da s takšnim

ravnanjem škoduje okolju, v katerem dejansko sam živi, in s tem posredno škoduje tudi sebi. Takšno ravnanje je še toliko manj razumljivo ob dejstvu, da imamo v občini prevzem vseh vrst odpadkov (tudi nevarnih) iz gospodinjstev urejen in pri oddaji običajno ne nastanejo dodatni stroški ali pa so ti nizki glede na oddano količino. Temeljni problem ni v slabi obveščeniosti, ampak v tem, da uporabnik odpadkov ne ločuje že pri izvoru, kar pomeni, da doma vse skupaj enostavno zapakira v vrečo in to odvrže ... nekje v naravi – tam, kjer ga nihče ne vidi ...

Poziv vsem, ki odkrijete divje odlagališče v naravi ali opazite posameznike, ki brezvestno smetijo in nezakonito odlagajo odpadke v naravi, da o tem čimprej obvestite inšpekcijske službe ali policijo, posameznike pa opozorite na nedopustno ravnanje.

V prihodnjih dneh bo posebej organizirana akcija čiščenja okolja ob reki Dravi. Datum izvedbe akcije bo pravočasno objavljen preko družbenih omrežij.

S cvetno nedeljo prišla je pomlad ...

Najpomembnejši in osrednji praznik kristjanov, ki je vselej na prvo nedeljo po prvi spomladanski polni luni, velika noč, je praznik, ko kristjani praznujemo Jezusovo vstajenje od mrtvih. Ko je bilo konec pustnih norčij in so s pepelnično sredo pokopali pusta, se je tudi na našem območju začel postni čas, čas priprave na največji krščanski praznik Gospodovega vstajenja – veliko noč. Domačini se še danes z radostjo spominjajo takratnega časa. V navadi je bilo, da so v postnem času molili pred kosilom, pa tudi ob večerih. Pred kosilom so molili: »Blagoslovi večni oče, svoje dare ino nas, kere bomo zdej zavžili. Sveti oče, vse potrebno daj nam vsem, vselej se nas usmili, po Jezusi Kristusi, Gospodi našem. Amen.« Molili so tudi molitve Oče naš, Zdrava Marija, Rožni venec ali pa so se samo prekržali in začeli jesti.

V tednu pred veliko nočjo je t. i. veliki teden in v njem tudi cvetna nedelja, ko nesejo k »žegnavaži« »presmec« oz. v cerkvi blagoslavlja v šopke povezano spomladansko cvetje. To je čas, ko se prebujata narava in so tudi ljudje polni pričakovanja. Že v preteklosti so ljudje verjeli, da naj bi prav spomladansko zelenje z rastlinami, ki jih nesejo na cvetno nedeljo k blagoslovu, pospeševalo rast, plodnost, odganjalo nesreče in bolezni ter hiše varovalo pred raznimi naravnimi nesrečami. Prav zato naj bi cerkveni blagoslov tega zelenja obvaroval hiše vsega hudega. »Presmeci« so bili že od nekdanjega ponosa kmečkega prebivalstva na širšem ormoškem območju, saj so ljudje pogosto tekmovali v njihovi lepoti in velikosti izdelave. Mladi fantje so si že kakšen teden pred cvetno nedeljo nabrusili žepne nožke (»šičeke«), da so z njimi narezali potrebno zelenje za »presmece«. Sicer pa so zelenje zanje najpogosteje nabrali v okolici hiše. Tako je navadno pri vsaki hiši cvetel dren, ob ograji je rasla meprika, v »šumi« pri hiši je bil brin. Predvsem dren, ki je danes redek grm, je bil zelo cenjena rastlina. Gospodinje niso bile ravno vesele, če so sosede hodili k njim »rezat in skubit« dren. Same so tudi skrbele, da je dren lepo rasel in uspeval, saj so iz njega kuhali marmelado, včasih pa so uživali tudi posušen dren, ki je bil zelo dober. Glede na letne razmere, če je bila npr. velika noč zgodaj in je bila huda zima, so zelenje za »presmece« natrgali že kak teden pred cvetno nedeljo in ga dali v vodo, da je na toplem začelo kliti. Če pa je bila velika noč kasneje in zima ni bila huda, je zelenje že cvetelo in se je cvetje včasih že usipalo. Takrat so ga natrgali le kak dan pred cvetno nedeljo. To je bil čas, ko je npr. meprika že dobila cvetove, pri čremsi pa so že bili nakazani grozdki. Narezane velike veje so dali v vodo, potem ko so začeli izdelovati »presmec«, pa so veje »dol porezali«, da se je lepo oblikoval »presmec«.

Ko so jih prinesli od maše domov, je gospodar najprej vrgel velik »presmec« na streho za »hakelj«, da bi varoval dom, male »presmece« pa so porazdelili. Večji

Pri žegnu

»presmec« je moral ostati na strehi vse leto. Če so ga dež, veter ali sneg vrgli s strehe, so ga morali ponovno vreči nazaj, da ne bi bilo nesreče pri hiši. »Presmec« so vtaknili tudi za tram pod streho, da med letom ne bi strela udarila v hišo ali zanetila požara. Navada je bila, da so iz blagoslovljenega »presmeca« »oskübili« nekaj zelenja ali izpulili posamezne vejice ter jih razdelili na številne kraje okrog hiše, kakšno vejico pa so vtaknili tudi v njivo. V Pušencih pri Ormožu je bila navada, da »z blagoslovljenega presmeca najprej osmukajo zelenje in ga dajo živini, potem pa zanese gospodinja osmukani presmec na »dile« (podstrešje), kjer ga zatakne za špero ali lato, da bo varoval hišo pred strelo ali ognjem.« Gospodinje so s »presmecem« blagoslovile po hiši, da so izgnale »hudega« duha. Malo zelenja so dali živini za dobro zdravje. Dali so ga tudi v hlev. Ko so prvič spomladi peljali živino na pašo, so s »presmecem« naredili pred vsako križ. Ko so spomladi šli prvič orat, so s »presmecem« »požegnali« njivo in plug. Če se je pripravljala huda ura (nevihta), so vzeli dve vejici iz »presmeca« in ju v obliki križa dali na ogenj. Pri tem so rekli: »Treska in hudega vremena reši nas, o gospod«. Verjeli so, da bi, če tega ne bi naredili, strela udarila v hišo. Šibe so vtakali na dvorišče, iz šib narejene križce so nabili na hišni tram ali na hlevska vrata ter jih uporabili v obrambo proti hudi uri. Dajali pa so ga tudi v kaščo med zrnje, k čebelam v čebelnjak, pod gospodarsko poslopje in v vsak kraj, kjer so hranili kaj dragocenosti. Dali so ga tudi bolnikom, da so se ga dotaknili. Z novim »presmecem« so gospodinje tudi »kuhale žegen«, saj so nekaj vejic novega »presmeca« dale v peč, »ko se je kruh pekel«. V primeru, da so bili pri hiši še stari »presmeci«, so jih morali pred blagoslovom novih zažgati, saj se do naslednje cvetne nedelje pri hiši niso smeli več ohraniti.

V velikonočnem času se v zadnjih letih tudi na našem območju srečujejo krajanje z namenom izdelati čim večji in daljši »presmec«. Tradicija izdelovanja »presmeca« velikana je ohranjena tudi na območju Občine Središče ob Dravi. Ohranjajo ga članice in člani

Prostovoljnega gasilskega društva Obrež. Skupaj z vaščani se vsako leto zberejo pri drugem članu društva v Obrežu ali Šalovcih, v kraju, ki je primerno oddaljen od cerkve, z namenom izdelati »presmec« velikan. Gre za družabni dogodek, kjer ohranjajo stare običaje in tradicijo ter se hkrati družijo. V soboto pred cvetno nedeljo se po navadi zberejo že ob šesti uri zjutraj pri obreškem gasilskem domu in se nato ob sedmi uri odpravijo po zelenje za »presmec«. S tremi/štirimi vozovi se odpravijo k Dravi, kjer naberejo crenso, mepriko, za osnovo pa poiščejo še okrog pet smrek, ki jih zvežejo skupaj. Ko naberejo dovolj zelenja, se odpravijo k hiši, kjer se začne pletenje »presmeca«. Že prej se odločijo za njegovo velikost, ki je v zadnjih letih od 40 do 50 metrov. Na smrekov hloed dajo najprej nekaj vej zelenja, ki ga »z drotom okoli zvežejo« in s »čavli« zabijejo, da se zelenje bolj pričvrsti na osnovo iz smreke. Potem ta postopek ponavljajo na vsakih nekaj metrov. Zelenje »presmeca« sestavljajo lovorovi listi, meprika, crensa ter oljka, ki jo pripeljejo s Primorske. Druženje nato sklenejo z obilno pojedino, naslednje jutro pa »presmec« družno odnesejo do cerkve na Grabah.

Veliki teden

Zadnji teden v postu se imenuje veliki teden. V tem času so na podeželju ljudje očistili hišo, jo »pobajjali vŕni pa notri«, očistili so tudi hlev in gospodarska poslopja ter počistili, pometli in uredili »dvor« pred hišo.

Na veliki četrtek po večerni maši za tri dni utihnejo zvonovi. Ljudje so nekoč rekli, da so »Bogec umrli«. Na veliki četrtek so kmetje vzeli v roke »molek«, šli po travnikih ob njivi gor in dol ter izmolili žalostni del rožnega venca. Nato so šli orat ter »vsejat vsaj nekaj ogonov pšenice«. Tega dne so v cerkvi pripravili tudi božji grob. To je bilo posebej spoštovanja vredno opravilo. Na veliki četrtek so matere spekle otrokom, ki so jih vzele s seboj v cerkev »k službi božji«, hlebček belega kruha, da so ga po daljšem bogoslužju na poti domov pojedli. Nato so že na veliki petek zjutraj zakurile v peči z »žeganim lesom«, t. j. z lanskim »presmecem«. Že nekoč so verjeli, da se na veliki petek ne sme delati, saj je to dan žalosti. To je dan najstrožjega posta. Na ta dan niso imeli zajtrka, pa tudi kosilo in večerja sta bila preprosta in skromna. Najpogosteje so bili na jedilniku »oljen« fižol, malo kruha, zvečer pa žganci ali mlečna juha. Tega dne so šli v cerkev k sv. obredom in molit k božjemu grobu.

Skrivnosti velike sobote

Na velikonočno soboto je bilo v navadi kurjenje kresov, ki je v simboličnem smislu pomenilo zmago pomladi nad zimo. Velikonočni kres je bil nekaj svetega. Že pred prazniki so na kupe nalagali različen odpad – »smolenjake« (šibje, »koruzije«, »rožje« od brajd ipd). Tako so se na gričih in vrhovih videle »bakle«. Pri kurjenju kresov so še posebej morali paziti na to, da niso kurili preblizu hiš, saj bi se lahko zgodilo, da bi kakšna iskra pristala na slamnati strehi in zanelila požar. Tako na velikonočno nedeljo »rano« zjutraj, ko

zazvonijo zvonovi, zagorijo na poljih kresovi – »vŕzmenice«. Medtem ko danes kurijo velikonočne kresove že v soboto zvečer po vstajenju, pa v preteklosti »vŕzmenica« ni smela zagoreti pred polnočjo. Običaj blagoslova ognja je potekal v preteklosti pred cerkvijo na veliko soboto zjutraj. Navada je bila, da je mežnar zgodaj zjutraj, še pred 7. uro, zanetil ogenj na desni strani pred vhodom v cerkev. Ogenj je sprva pripravil kar na tleh, v zadnjih letih pa na kosu pločevine. Za kurjavo je uporabil bukova drva, ki si jih je pripravil dan poprej. Nato je duhovnik pred prihodom faranov na veliko soboto zgodaj zjutraj blagoslovil ogenj. K cerkvi so nato prišle gospodinje in mežnar jim je s prijemalko dal tlečo žerjavico v posodo (lončeno, medeninasto). Nato je ogenj pogasil. Gospodinje so posodo z žerjavico odnesle domov, v peči zakurile z blagoslovljenim velikonočnim ognjem in na tem ognju pripravile velikonočne dobrote. Gospodarji pa so z blagoslovljenim ognjem tudi pokadili domove.

Pomemben obred velike sobote je blagoslov velikonočne sveče na velikonočni vigiliji, ko mežnar prižge ogenj približno pol ure pred velikonočno vigilijo, ki se začne ob 19. uri. Nato se v zakristiji zberejo duhovnik, ministranta in mežnar. Po zunanji strani gredo iz zakristije pred vhod v cerkev, kjer tli ogenj. V cerkvi, kjer se medtem zberejo vaščani, je tema. Verniki držijo v rokah sveče. To so navadne, neokrašene bele sveče, ki jih prinesejo od doma. Mežnar drži v roki kadilo in kadilnico, ministranta pa velikonočno svečo in navadni sveči, ki spremljata blagoslovljeno svečo do oltarja. Pri ognju pred cerkvijo duhovnik najprej zmoli molitev in blagoslovi ogenj. S tem ognjem najprej prižge velikonočno svečo in nato ostali dve sveči. Mežnar položi žareče oglje v kadilnico in jo v procesiji nese do oltarja. Ogenj pred cerkvijo gori do konca maše, ko ga ugasnejo. Če pa je slabo vreme, ga ugasnejo takoj. Obredna skupina, ki jo sestavljajo: spredaj nosilec križa, nato levo in desno ministranta, zadaj mežnar s kadilom in duhovnik, vstopi v cerkev. Na poti proti oltarju se najprej ustavijo pod korom, kjer se prižgejo luči. Potem procesija nadaljuje pot do stranskih oltarjev v ladji. Prižgejo se luči na sredini cerkve. Med sprevodom proti glavnemu oltarju ministranti prižigajo s svojimi svečami sveče vernikov. Ob sveči molijo in pojejo brez spremljave orgel. Pred

glavnim oltarjem postavijo svečo v svečnik na desno stran oltarja in hkrati pokadijo s kadilom velikonočnega oglja. Po besednem bogoslužju sveče ugasnejo. Gori samo velikonočna sveča. Med glavnimi prošnjami prižgejo sveče na oltarju. Ob obnovitvi krstnih zaobljub pa sveče ponovno prižgejo. Takrat ministranti s svojimi svečami prižgejo sveče vernikom v prvih klopeh, ti pa si ogenj podajajo med seboj in ta se širi po cerkvi.

Po sobotni večerni maši nesejo verniki sveče domov, kjer si gorečo svečo podajajo družinski člani in skupaj zmolijo večerno molitev. Hranijo jih vse leto. Doma svečo pospravijo in jo prižgejo ob raznih slovesnostih, dogodkih v družini. Najprej mora goreti ob velikonočni pojedini, med letom pa ob slovesnem kosilu ali krstu. Naslednje leto si priskrbijo novo svečo. V cerkvi gori velikonočna sveča pred oltarjem od velike noči do binkoštnih nedelje pri vseh mašah.

Žegen v »vüzemskih« običajih

Predvsem ženske so imele v teh predprazničnih dneh veliko dela s pripravo velikonočnih jedi, saj se je vsaka hotela z žegnomo še posebej postaviti. Gospodinja je tako na veliko soboto zjutraj skuhalo klobase, meso ali »hamico«, skopala domači hren, medtem ko je jajca skuhalo v čebulnih olupkih. Gospodinje, ki so pripravljale žegen, so bile še posebej ponosne na kruh, ki so ga položile v velikonočne košare. Kruh je predstavljal simbol blaginje in svetosti in je imel tudi ob prazniku Gospodovega vstajenja, t. j. ob veliki noči, poseben pomen. Tako so »vüzemski« kruh s posebnim spoštovanjem položili na belo pogrnjeno kmečko mizo. Za to območje je veljalo, da so na veliki petek gospodinje zakurile v krušni peči in sežgale »presmec« prejšnjega leta. Ta dan je gospodinja zamesila testo za kruh. Najpogosteje so ob »vüzmu« spekle črni kruh, ki so mu dodale več ržene moke, da je ostal dlje časa svež. Tudi potica ob veliki noči ni smela manjkati na praznični mizi. Morala pa je biti vedno pečena v okrogli glinasti posodi oz. modlu, v katerih so gospodinje z rokami oblikovale testo z nadevom, namastile notranjost posode in zavile testo do zgornjega roba posode. Iz kvašenega vzhajajočega testa so pripravile potice z različnimi nadevi, najpogosteje orehovimi. Če pa tisto leto ni bilo orehov, so gospodinje posegale po drugih sestavinah. Starejši ljudje ormoškega območja se še spominjajo, da je potica v preteklosti veljala za jed siromakov. Veljal pa je običaj, da potice v preteklosti niso nesli k žegnomo, čeprav je morala biti na »vüzemski« praznični mizi. Na območju Središča ob Dravi pa so iz polbele pšenične moke pekle velike štruče s štirimi ali šestimi kitami. Mlečni kruh v obliki pletenice so premazale z rumenjacom in okrasile s sladkorjem ter z beljakom.

Velikonočne košare in prtički so dragocene umetnine, sreča in spokojnost vejeta iz njih

Med osrednje obrede velikega tedna spada blagoslov jedi, ki jih v cerkev (h kapeli ali križu) tradicionalno prinesemo na velikonočno soboto ali v nedeljo zjutraj v

lepih pletenih košarah. Ta obred se je v številnih družinah ohranil iz preteklosti do danes, prav tako pa so zmeraj tudi lepo okrašene velikonočne košare vplivale k veličastnosti tega praznika. Pred praznikom so gospodinje »korpo« prinesle s podstrešja, jo temeljito zdrgnile s »serkovo« krtačo in posušile, da je bila še posebej bela.

Že od nekdaj so tukajšnji ljudje za praznovanje velike noči hranili najlepše in najboljše, pa naj bo to košara, v kateri so k žegnomo nesli velikonočne jedi, prtiček, s katerim so pokrili velikonočne dobrote, obleka in obutev, ki so ju nosili le ob tej priložnosti. Ko je gospodinja velikonočne jedi dala v »korpo«, jo je pokrila z belim, posebej doma za ta praznik našitim prtom. K blagoslovu so nesli navadno mlada dekleta in otroci. Med hojo v cerkev in iz nje so si dekleta pogosto nagajala in se prerivala. Nato pa je bila navada, da so takoj po blagoslovu neporočena dekleta s košarami velikonočnih dobrot oddrvela domov, kajti verjela so, da se bo tista deklica, ki bo prišla prva domov, tisto leto prva poročila. Zgodilo se je, da se je katera spotaknila in padla. Iz košare se je vse razletelo po tleh. To je bila seveda velika sramota za dekleta in hišo, kajti takrat se je videlo, kakšna je vsebina košare oziroma kaj kdo nosi k žegnomo. Nekateri namreč niso imeli velikonočnih dobrot v izobilju in so v košare naložili kakšna polena ali kaj podobnega, da bi njihova košara izgledala čim obilnejša in bogatejša. V cerkvi/pri kapeli so nato položile košare pred oltar, da je lahko župnik blagoslovil žegen. Ko so blagoslovljene jedi prinesli domov, so jih postavili na posebno mesto. Strogo prepovedano je bilo žegen jesti v soboto. Rekli so, da »korpa more ostati pri miri pa na mrzlem«. Žegen so lahko jedli šele na velikonočno jutro, pred ali med mašami, ko se je okoli mize zbrala vsa družina.

Pokanje z možnarji

Tudi na širšem ormoškem območju je še danes tradicionalen del praznovanja velikonočnih praznikov pokanje s karbidom. Pokanje s karbidom na veliko soboto zvečer in velikonočno nedeljo je budnica in vabilo k vstajenjski procesiji. Na veliko nedeljo so se družine zbrale ob velikonočnem žegnomo, zunaj pa je odmevalo pokanje s karbidom. Na našem območju se povečini procesije povsod začnejo na velikonočno nedeljo ob šestih zjutraj, prav tako se takrat tudi strelja s karbidom. Pokanje se sliši tudi med procesijami. Starejši se danes spominjajo, da so že kot otroci streljali iz različnih škatel, npr. za barve, marmelado, iz sodov, raznih kant. Med seboj so tekmovali, kdo bo bolje nabil svojo škatlo in počil iz nje. Nekateri so imeli velike škatle ali celo sode, zakopane v tla. Smrdeli so po karbidu in dimu, bili so umazani, prste so imeli zažgane od ognja, lase in trepalnice posmojene.

»Zastave vihrajo, zvonovi pojo, procesija v cerkev se vije ...«

Vstajenja dan so v cerkvi vedno praznovali z veliko slovesnostjo. Vstalega Jezusa pa je poleg molitve in petja pozdravila tudi pesem zvonov. Običaj vstajenjskih

procesij se je na ormoškem območju ohranil do danes. O procesijah je pisal že F. Kovačič v svoji Središki kroniki. Na središkem območju so bile ob veliki noči kot posebnost značilne naslednje krajevne procesije: »Na veliko noč popoldne ob ugodnem vremenu od podružnice k župni cerkvi. Na velikonočni ponedeljek k miklavževski podružnici, pozneje k župni cerkvi Sv. Bolfenka: če sta bila v Središču dva duhovnika, je eden šel zraven. Dokler je bil velikonočni torek še zapovedan praznik, je šla procesija od župne cerkve k trški podružnici, ob času, ko je bil spisan opravičnik, je bila le še peta maša pri podružnici, vse drugo je bilo prostovoljno. Procesija se je morda nekaj let še vzdrževala, potem pa je vse prenehalo. Na velikonočno nedeljo se je jutraj na Grabah pred vstajenjsko mašo okoli župne cerkve odvijala procesija. Že na vse zgodaj so prišli ljudje pred farno cerkev, tako da je nastala velika množica, ko so zapeli farni zvonovi. Tako je bilo že vse pripravljeno za procesijo, ljudje so bili na svojih mestih in zatopljeni v tihe molitve ter čakali, da pride domači župnik. Po procesiji je bila slovesna maša in vmes primerna pridiga.«

Hišni gospodar je bil tisti, ki je pripravil žegen. Veljal je nenapisan zakon, da se med jedjo ni smelo dosti govoriti, začetek in konec obreda pa je spremljala molitev kot zahvala za kruh in druge dobrote na praznično pogrnjeni mizi. Med molitvijo so rekli: »Bog nam daj vsaki den takšni zajtrk kak na vüzem, obid kak na božič, pa večerjo kak na fašenk!« Preden so načeli hlebec, ga je gospodinja z nožem še prekrižala, saj so verjeli, da je kruh dar božji, sad zemlje in dela človeških rok. Žegen so jedli s skupnega lesenega krožnika, in sicer z rokami, brez pribora. Po jedi so z mize pobrali drobtine in ostanke hrane. Gospodar je nesel žegen tudi živini, govedu in konjem, in sicer košček kruha s koščki hrane. Lupine od blagoslovljenih jajc, ki se na »vüzem« jedo pri žegnu, se morajo raztresti po trati okoli hiše, da kače izgubijo moč, da bi prišle k hiši.

Velika nedelja ali »vüzem« je bil tako svet dan, da je bilo tega dne dovoljeno iti samo v cerkev, torej se ni smelo hoditi naokrog. »Tega dne ne smeš nikamor. Le oče in mati gresta ponekod, npr. na Grabah, popoldne s stekleničico blagoslovljene vode na polje in obhodita vse njive, vso posest, kropita z blagoslovljeno vodo ter tiho zase molita za blagoslov božji.«

Velikonočni ponedeljek

Šele na veliki ponedeljek so lahko šli naokrog k sosedom in sorodnikom. To je dan obiskov. Sorodniki hodijo drug k drugemu »po pisanko«. Rekli so, da je treba poskusiti vsaj devet žegnov iz devetih hiš za zdravje in srečo in da bi dočakali še naslednjo veliko noč.

Teden po veliki noči je še danes beli teden in bela nedelja: jedo žegen, dokler ga je kaj, in sicer ves teden do bele nedelje. Na belo nedeljo prinesejo

Velikonočna vstajenjska procesija

novokrščence preteklega leta v domačo cerkev. V preteklosti pa sta se na ta dan prvič sestala fant in dekle in skupaj šla v gostilno: to je bil prvi znak nove zveze. Z belo nedeljo pa je konec velikonočnega praznovanja.

Literatura

- Kovačič, Fran, 1910: Trg Središče ob Dravi, kronika, Maribor.
- Rokopis dr. A. Trstenjaka. Hrani PMPO, Enota Ormož.
- Nevenka Korpič: Zborniki ob velikonočnih razstavah št. 1–10. Veržej, 2009–2019.

Foto: Iz zapuščine fotografa Rudolfa Rakuše. Hrani: PMPO, muzejska enota Ormož.

Cvetna nedelja

Objavljene fotografije so vzete iz bogate fotografske zbirke našega fotografa Rudeka Rakuše. Če kdorkoli izmed bralcev prepozna lokacije na fotografijah, osebe ter približno časovno umestitev dogodkov ter nam tako lahko pomaga z opisi izpod fotografij, nam naj piše na kontakte, objavljene v obvestilih uredniškega odbora. Čaka vas manjša praktična nagrada, vaše zapise pa bomo predali v ormoško enoto Pokrajinskega muzeja Ptuj - Ormož, ki hrani te fotografije. Opisi fotografij bodo služili ohranjanju našega arhivskega gradiva. Ob vsakem prejetem zapisu se strogo upošteva varstvo osebnih podatkov.

Bogata domača čebelarška tradicija s ciljem ohraniti našo avtohtono slovensko čebelo

Zima se posavlja, prihaja pomlad. S pomladjo se narava prebuja, z njo pa tudi oprasovalci, katerih glavna naloga je neutrudno oprasovanje različnih rastlinskih vrst. Poleg divjih oprasovalcev nestrpno čaka tudi naša kranjska čebela ali kot jo poimenujemo čebelarji – sivka, tudi kranjica ji rečemo. Avtohtona slovenska čebela (*apis mellifera carnica*) je znana po vsem svetu kot marljiva, izredno prilagodljiva in zelo mirna medonosna čebela. Za nas, slovenske čebelarje, pa sveta in neprecenljiva. Celo tako zelo, da rečemo, da umre, kot človek. Z velikim ponosom in s tradicijo jo jemljemo samo za našo, slovensko.

Kljub še vedno mrzlim jutrom je konec marca v čebeljem panju zelo živahno. Matica je pričela s polno paro zalegati nove rodove čebel. Za dolgožive, t. i. zimske čebele, se življenje počasi končuje. Zamenjujejo jih prve generacije poletnih čebel, katerih naloga bo vedno znova in znova vzgajati nove generacije in vse z enim ciljem, to je neutrudno, dan za dnem, oprasovati rastlinske vrste, nabirati medicino in propolis, da lahko čebelji rod preživi. Le ob deževnem vremenu in temperaturah pod 10 stopinj Celzija ostane v panju. Ob prvih sončnih žarkih pa vse do sončnega zahoda to malo bitje do izčrpanosti, dokler ne umre, dela za nas ljudi, da oprasi sadno drevje, zelenjadnice, kmetijske kulture in druge rastlinske vrste. Njena naloga je neprecenljiva, saj zagotavlja obstoj rastlinskih vrst in s tem hrano ljudem. Brez čebel ne bi bilo hrane. Ali kot naj bi izjavil svetovno znani fizik Albert Einstein: »Če bi čebela izginila z obličja sveta, bi človeku ostala ne več kot štiri leta življenja. Nič več čebel, nič več oprasovanja, nič več rastlin, nič več živali, nič več človeka.« Največji doprinos čebel in drugih oprasovalcev je oprasovanje skoraj treh četrtin vseh rastlin, s katerimi proizvedemo 90 % svetovne hrane. Tretjina svetovne pridelave hrane je odvisna od čebel oziroma vsaka tretja žlica hrane je odvisna od oprasovanja. Gospodarska vrednost čebel ni merljiva.

Tudi v naši majhni občini ob Dravi, na središkem območju, se narava prebuja, z njo pa čebele. Ob lepem,

Čebelja paša nekoč (Osebni arhiv - Pohorje)

sončnem vremenu jih slišimo, vidimo, kako nabirajo prvi cvetni prah, ki ga prenašajo na svojih nožicah. Z njimi se prebudimo tudi čebelarji, zvesti spremljevalci naših čebelic. Brez nas ne bi več preživela. Malo čebelarjev nas je še na središkem koncu, a imamo voljo. Na tem koncu vztrajamo že več kot stoletje, povezani v združenje z enim glavnim ciljem – ohraniti kranjsko čebelo v našem okolju in skrbeti za zadostno populacijo, ki bo lahko zagotavljala oprasovanje.

Naša čebelarška tradicija je zelo bogata. Po zapisih pokojnega Rudolfa Mlinariča, znanega čebelarja na središkem koncu, je bilo Čebelarško društvo Središče ob Dravi ustanovljeno po prvi svetovni vojni, nekje leta 1919, in sicer kot čebelarška organizacija. Takrat so bili pogoji za čebeljo pašo na našem območju zelo ugodni. Veliko je bilo travnikov, visokodebelnih nasadov jablan, hrušk, češenj, sliv, kjer so čebele lahko nabirale medicino. Narava je še bila neokrnjena, saj še ni bilo intenzivnega kmetijstva. Čebelarstvo v naši občini je bilo že od nekdaj razvito. Sprva so čebelarji čebelarili v koših iz slame. Po letu 1920 se je pričel uveljavljati t. i. dunajski panj, po letu 1930 pa se je uveljavil AŽ-panj (po izumiteljih: Alberti-Žnideršičev panj ali kratko AŽ-panj, tudi žnideršičev). AŽ-panj še danes prevladuje na središkem območju, po celotni Sloveniji in v sosednji pokrajini Medžimurje na Hrvaškem. Lahko rečemo, da več kot 90 odstotkov vseh slovenskih čebelarjev čebelari v AŽ-panju.

Po letu 1940 so skoraj vsi središki čebelarji že čebelarili v AŽ-panju. Proti koncu druge svetovne vojne, leta 1945, so vojaki na središkem uničili več kot polovico vseh panjev. Zaradi dobrih čebelarških letin od 1945 do 1949 so središki čebelarji hitro obnovili čebelji fond in povrnili število uničenih panjev. Leta 1949 je država uvedla neusmiljen davek na čebele, zato so čebelarji bili primorani zmanjšati čebeljo populacijo za polovico. Država je hitro uvidela, da bo uničila čebelarstvo, zaradi česar je davek ukinila, s čimer je prišlo ponovno do povečanja čebeljega fonda. Čebelarško društvo Središče ob Dravi je bilo po letu 1945 ena izmed najmočnejših organizacij na območju Središča. Štelo je namreč preko 50 članov, ki so čebelarili s petimi do desetimi panji. Društvo se je veliko posvetilo izobraževanju čebelarjev, prirejali so tudi veselice in tombole. Društvo je tudi zbiralo med za odkupovalca, podjetje MEDEX iz Ljubljane. Po letu 1991 je število čebelarjev zaradi nizkih odkupnih cen medu pa tudi zaradi nastanka državne meje med Slovenijo in Hrvaško (veliko čebelarjev je namreč vozilo čebele na akacijevu pašo v Medžimurje) padlo za polovico. Z zmanjšanjem števila čebelarjev se je pojavilo nekaj večjih čebelarjev (imeli so tudi po več kot 100 panjev), ki pa so čebele prevažali na pašo v

Haloze (kostanj) in na Pohorje (gozdna paša, smreka, kostanj, lipa, hoja). Tolikšno število članov je v društvu bilo nekje do leta 2000, ko se je pričelo zmanjševati, predvsem zaradi smrti čebelarjev. Z zmanjšanjem čebelarjev se je tudi močno zmanjšalo število čebeljih panjev na središkem območju.

Danes Čebelarско društvo Središče ob Dravi šteje 18 članov. Sedež društva je na Grabah 31 v vaškem domu, znanem kot »čebelarški dom«, saj je bil vedno dom čebelarjev. Število čebeljih panjev niha nekje v razponu od 250 do 300. Kljub upadanju števila čebelarjev, pridobivanju novih članov, kljub težjim pogojem za čebelarjenje (razmah intenzivnega kmetijstva, podnebne spremembe) čebelarji na središkem območju z jekleno voljo, neutrudno kot naše male prijateljice, poskušamo ohranjati zadostno populacijo čebel, ki nam bo zagotavljala hrano in biotsko raznovrstnost. V ta namen smo dolga tri leta kot eden izmed vodilnih partnerjev Občine Središče ob Dravi vztrajali pri projektu »Čebele in ptice«, ki se je pričel v letu 2021 in se je končal konec februarja letošnjega leta. Rezultat tega projekta je

neprecenljiva pridobitev za središke čebelarje in vso javnost, saj bosta učni čebelnjak (z vso opremo za čebelarjenje) ter medoviti park namenjena za izobraževalne namene in za osveščanje javnosti o pomenu opravevanja čebel (več o tem pa v naslednjem prispevku).

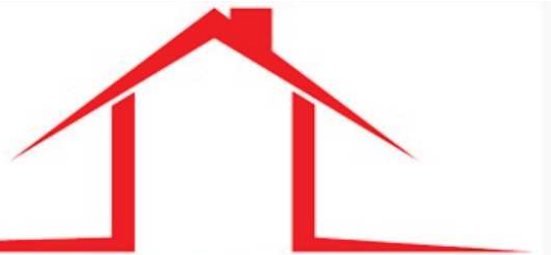
Nazadnje naj še omenimo, da je območje Občine Središče ob Dravi, še posebej območje ob reki Dravi, s svojimi bogatimi rastlinskimi vrstami še vedno pravi blagoslov za spomladansko, pozno poletno in jesensko pašo čebel, saj predstavlja izredno biotsko pestrost in s tem neoporečno hrano za čebelji obstoj, zato

apeliramo na vse, da z nastopom pomladnih dni (ob pojavu cvetenja različnih rastlinskih vrst, še posebej sadnega drevja) pazijo na vse opravevalce. Predvsem naj se držijo navodil proizvajalca ob uporabi fitosanitarnih sredstev. Še posebej je potrebno biti previden pri uporabi insekticidov, ki naj se uporabljajo po sončnem zahodu do sončevega vzhoda, ko so čebele v panju. Le tako bomo poskrbeli, da bodo naše prijateljice še naprej neutrudno obiskovale cvetove na območju Središča ob Dravi.

Ob tej priložnosti Čebelarско društvo Središče ob Dravi poziva vse prebivalce Občine Središče ob Dravi, da se 26. 3. 2022 pridružijo akciji sajenja medovitih rastlin v okviru vsesplošne akcije »Dan sajenja medovitih rastlin 2022«. Cilj akcije je, da vsak posadi eno medovito rastlino za naše čebele.

S čebelarških pozdravom Naj medi!

ATBiro

ATBiro, projektiranje in inženiring, Boštjan ZOREC, s.p., Godeninci 2/a, SI-2277 SREDIŠČE OB DRAVI, tel: 031/379-485; www.atbiro-projektiranje.si; atbiro.projektiranje@gmail.com

IZDELAVA VSEH VRST PROJEKTNE DOKUMENTACIJE ZA NOVOGRADNJE, PRIZIDAVE, NADZIDAVE, RUŠITVE IN LEGALIZACIJE VSEH VRST OBJEKTOV.

Pokličite nas, pošljite povpraševanje na elektronski naslov ali pa obiščite našo spletno stran in se prepričajte o naših referencah s področja izdelave vseh vrst projektne dokumentacije.

Kvalitetno in hitro izdelamo vse vrste projektne dokumentacije, izvajamo gradbeni nadzor, ter NE ZARAČUNAVAMO dodatnih svetovalnih storitev, glede arhitekturne zasnove oz. ostalih primerov svetovanja.

Samo Žerjav

Intervju - Franček Štampar

»Čebele so preveč zanimiva bitja, da se za čebelarjenje ne bi nihče več odločal«

Čebelarstvo je več kot hobi, je plemenito poslanstvo. V Sloveniji se ponasamo z več kot 8000 čebelarji, ki so včlanjeni v dobrih 200 društev. V naši občini so čebelarji že stoletja, tudi Čebelarstvo Središče je med starejšimi daleč naokrog. Tokrat smo na prijeten pogovor zavili v Steničjak k Frančku Štamparju.

Gospod Franček, nedaleč stran se bo letos odprl učni čebelnjak, kjer bo možno marsikaj videti, poskusiti in doživeti. Kako ste s čebelarjenjem pričeli vi?

Moje zanimanje za čebele se je pričelo v najstniških letih. Navdušil me je sosed. Spomnim se mnogih nedeljskih popoldnevov, ko je Mirko Potočnik stopil na prag hiše, da bi se sprehodil do svojega čebelnjaka, a jaz sem bil skoraj vedno urnejši. Vedno sem tiščal svoj nos zraven, čebele so me pičile nešteto krat, bolelo me je, a prišel je nov dan in zopet sem bil pri čebelnjaku. Kasneje so prišle resnejše šolske obveznosti, pa služba, pa odsotnost zaradi dela na terenu – in tako se je vse skupaj nekoliko odmaknilo. Samostojno sem pričel čebelariti, ko sem bil star 35 let. Relativno pozno sicer, ampak s srcem in z ljubeznijo. In tako je še danes. Čebelarim že 40 let.

Med predniki pa čebelarjev, kot se to rado dogaja, ni bilo?

Ne, kolikor sem uspel raziskati, je dedek nekaj malega poskušal, takrat se je še čebelarilo na star način, na koše; znanje sem si torej moral pridobiti drugje, a to ni bil prevelik problem, čebelarjev in čebelnjakov je bilo v »zlatih« časih več, kot jih je danes. Hvala sosedu še enkrat.

Kaj vam čebelarstvo pomeni? Zakaj čebelarite?

Kako naj to povem ... težko je odgovoriti. Rekel bom – za dušo. Čebele te enostavno pritegnejo in te zasvojijo.

Pravi čebelar nikoli ne gleda na ekonomsko vrednost čebelarjenja, vsaj v prvem planu ne. Seveda je dobro, če se vložek vsaj do neke mere povrne, a v ospredju je ljubezen. Brez čebel ne bi mogel biti. Trenutno čebelarim s sedemindvajsetimi panji, dela in stroškov je veliko. Med se še vedno dobro prodaja, ljudje se zavedajo njegovega blagodejnega učinka na zdravje in počutje. Je pa veliko odvisno od letine – in leto 2021 je bilo porazno.

Kje tičijo razlogi za to?

Najprej se je treba spomniti vremenskih neprilik. Začelo se je z zmrzaljo, akacija je pomrznila, tudi lipa je zavrnila istega vzroka slabo cvetela. Sovražnik cvetenja in medenja je tudi prepogost veter, čemur smo bili priča lani. Repice za pašo je sicer bilo nekaj, tudi sadnega drevja, a to so imele čebele predvsem zase. V takšnih sezonah je pogosta rešitev, da se čebele pelje na pašo drugam, a tega se zadnja leta več ne grem.

Kam pa ste v preteklosti vozili svoje čebele na pašo?

Vozil sem jih v Hošnico, kraj med Laporjem in Poljčanami.

Kako poteka ta »postopek«?

Vsako čebelarstvo, tudi naše, ima pašni red, na podlagi katerega se točno ve, koliko panjev lahko pripeljejo gostujoči čebelarji na pašo. Čebele morajo biti zdravstveno pregledane, tamkajšnje čebelarstvo pa mora dati dovoljenje. Plača se neke vrste najemnina, ampak bolj simbolne vrednosti. Kostonjev med je tisti, zaradi katerega sem vozil čebele v kraje

pod Bočem. Nikoli pa čebel nisem vozil na gozdno pašo. To se mi je vedno zdelo na nek način nevarno. Bal sem se boleznim, predvsem varojo, ki jo lahko čebele hitro staknejo. Na gostujoči paši se pogosto na enem prostoru srečuje več čebelarjev s svojimi panji in vsi se, to moram povedati, ne držijo predpisanega reda.

Omenili ste bolezen varojo. Za kaj sploh gre?

Gre za zajedalca iz Azije, ki nam povzroča težave že nekaj desetletij. Varoja (*Varroa*) se prisesa na čebele in njihove ličinke in izčrpavanje se prične. Čebele, če ni prepozno, potem zdravimo. Če povem zase ... z oksalno ali pa mravljično kislino, je pa v uporabi še veliko drugih preparatov, tudi nelegalnih. Pri čebelarjih, ki smo v sistemu SMGO (Slovenski med z zaščiteno geografsko oznako), ni heca, vse je predpisano, pregledi so redni in temeljiti. In prav je tako.

Lahko rečemo, da je čebelja paša v Središču še vedno dobre kvalitete?

Paše je manj, občutno manj, to je moja prva ugotovitev. Velika razlika je med stanjem pred tridesetimi leti in danes. Repice takrat še ni bilo (toliko), je pa bilo vsega drugega v izobilju. Bile so žive meje, glog, trnina, da ne naštevam. Tega več ni, veliko se preorje. Večkrat sem se pogovarjal s kmeti, ki imajo pač svojo računico, delno jih razumem. Pri škropljenju je večina kmetov vendarle previdna, to delajo zjutraj ali zvečer, kot je predpisano in za čebele edino sprejemljivo. V igri je denar, večji pridelek, farmacija lobira, saj vemo, kako to gre – in razplet je vedno takšen, da najbolj trpi krhko okolje. Spominjam se cvetočih travnikov, iz katerih se je točil odličen med. Dobro, cvetličnega imamo tudi danes, ampak so količine manjše. Kljub težkim časom mi praviloma uspe pridelati nekaj cvetličnega medu, tudi akacijevega, pa lipovega. V slabših sezonah pa pač pridelam mešanega. Pridelovanje propolisa sem opustil, nekaj malega za domače potrebe pa se še vedno najde. Za druge produkte, kot je recimo vosek za sveče, pa je treba imeti še dodatna dovoljenja. Osredotočen sem na med, dela je več kot dovolj.

Lične čebelnjake je v naši občini še vedno mogoče najti. Kje imate vi svojega?

Imam stacionarni čebelnjak, doma, poleg tega pa še premičnega – v »Osiščeci«.

Kako ste zadovoljni s ceno slovenskega medu?

Cena slovenskega medu je, glede na vložen trud, še vedno premajhna. Jaz ga prodajam po 8 evrov, si pa vsak potrošnik lahko kupi dražjega, kaj bolj butičnega, lahko pa tudi precej cenejšega. Zvesti kupci vejo, da je za kvaliteto treba plačati določeno ceno. Vem, da ga srbski in bosanski čebelarji prodajajo po 10 evrov, Dalmatinci ravno tako.

Je možno na račun prodaje medu in sorodnih izdelkov živeti?

Gotovo, jih je na Slovenskem kar nekaj, ki jim je čebelarstvo edini vir zaslužka, a za to je po moji oceni potrebnih vsaj 250 panjev. Čebelarstvo Pislak iz Apač na Dravskem polju se, recimo, ponaša z 2000 panji, je pa to že potem pravo podjetje, ne več samostojna ali družinska dejavnost. »Romantike«, kot se je z manjšim številom panjev gre večina nas, ljubiteljskih čebelarjev, tam več ni.

Kakšno je vaše mnenje o medu za 4 do 5 evrov, ki ga najdemo na policah določenih trgovin?

Gledal sem oddajo, kjer je francoski novinar prišel do zanimivih informacij o velikih kitajskih obratih za ponarejanje medu, kjer morajo polovico energije vložiti v straženje same tovarne, da javnost ne izve, za kaj v resnici gre. Glavna surovina za lažni med je koruzni sirup, potem nekaj malega pravega medu, za povrh pa še cvetni prah. Jaz pravim tako – čebelar, ki gleda samo na ekonomsko vrednost, je bivši čebelar.

Kaj vam pomenijo druženja v okviru Čebelarskega društva Središča?

Ta druženja so neprecenljiva. Čebelari vsak sam, a izmenjava mnenj, izkušenj, pogledov, anekdot – to nas drži pokonci. Pogovor s kolegi se po navadi prične z vprašanjem: »Kak je pri tebi?« Veliko je tudi kvalitetne čebelarske literature, izpostavil bi mesečnik Čebelar. Čebelarstvo se spreminja, gre v korak s časom, zato je treba biti na tekočem, da te čas ne povozi.

Koliko vas še aktivno čebelari v naši občini?

Trenutno nas čebelari le še nekje med 10 in 12 članov. Spominjam se časov svojega otroštva, ko si lahko samo od Placa pa do Steničjaka naštel deset čebelnjakov. Ti časi so minili. Trudimo se, da bi nas ostalo vsaj toliko. Naš najstarejši član je Horvatov Branko, predseduje nam Aleš Plohl, ki spada med mlajše. Tiste najmlajše, še šoloobvezne, pa bomo poskušali navdušiti s že omenjenim učnim centrom in krožkom na osnovni šoli. Veliko razumevanja je pokazala tudi naša občina. Verjamem, da nam lahko uspe. Čebelarstvo ima v Središču tako dolgo tradicijo, da je treba iti dalje. Za

mentorstvo bomo vedno na voljo, zato, draga mladina, pristrčno vabljeni!

Zakaj se s čebelarstvom v veliki meri ukvarjajo samo moški? Kakšen je vaš pogled na to?

Iskreno povedano, ne vem. Moram pa priznati, da na predavanjih in regijskih posvetih, ki jih obiskujem, vedno srečujem tri, štiri čebelarke srednjih let, ki so vse zelo uspešne na čebelarstem področju. Pri nas je tega manj. Spomnim se nekaj poskusov, ampak so bili krajšega veka. No, tudi hči Natalija je pokazala zanimanje. Ko se »šlajdra«, ni problem, za večino ostalih del pa sem bil hitro deležen odgovora: »Jos bi, samo či bi mi ti fse rihto.«

Čebelarstvo čez 50 let v Središču?

Verjamem, da se bo nekaj čebelarjev vendarle obdržalo, če bo le dovolj kvalitetne paše za čebele. Pomagamo jim lahko z izdatnejšimi količinami sladkorja v času slabih letin (tako kot lani), da čebele prebrodijo lakoto, a tega ne sme biti preveč. Manj je hrane na razpolago, več je medsebojnega ropanja med konkurenčnimi roji. Poskušal sem prenesti poslanstvo tudi na mlajše rodove v okviru družine, a mi ni uspelo. Ogromno časa, znanja in odrekanja je potrebnega, način življenja pa je med mlajšimi takšen, da veliko časa za hobije ne ostane. Kljub temu ostajam optimist; čebele so preveč zanimiva bitja, da se za čebelarjenje ne bi nihče več odločal.

Silva Marčec, Folklorna skupina Obrež

Sergio (ali hvalnica Primorcem)

Najprej, Sergio se bere Serdžo (iz italijanskega slovarja prepisano – gio se bere džo). In ker se je zgodba dogajala na Primorskem, je ime prineseno iz Italije. Pa ime niti ni toliko pomembno, pomemben je človek s tem imenom.

Bila je sobota popoldne. Obreški folkloristi smo bili v Fiesi. Vadili smo novo odrsko postavitev, sestavljeno iz »neobreških« plesov, kot so *ketn polka*, *bučočovska štajerka*, *križevski štajeriš*, *starinski mak*, *mazurka*, *križevski valček*. Bilo nas je devetnajst. Sedem parov, dva muzikanta, kuharica, šofer in voditeljica vaj. Hrano smo si pripravljali sami, ker je korona onemogočila delo kuharju v našem nastanitvenem objektu. In je zmanjkalo (vas že vidim, kako razmišljate o pijači) gorčice. Hrenovke smo imeli, ampak mi bi še »zenf«. Ker pa trgovino zaprejo ob petih popoldne, je bilo treba v akcijo vsaj pol ure prej. Iz Fiese do Belega križa je tristo stopnic (no, mogoče, nisem jih štela, mogoče jih je še več). Akcija se je začela. Pet naših mladeničev se je odločilo, da gre. Zraven trgovine je gostilna in so šli z velikim veseljem. Poti, seveda, niso poznali. Obljubili so, da pridejo do pol sedmih, ker bo takrat večerja. Od tu naprej poznam »moško zgodbo« iz pripovedovanja vseh petih. Lagali niso. Preverjeno.

Najprej po stopnicah. Hitrejši, lažji, bolj kondicijsko pripravljani so hiteli naprej, da jim ne bi zaprli trgovine. Ko prideš na vrh, je najprej avtobusna postaja. Počasnejši, težji, manj kondicijsko pripravljani so »popadali« na klop in čakali. Zraven avtobusne postaje je znak, oziroma kažipot. Oni bi ta kažipot odrezali in ga nesli našemu šoferju ... Pa pride mimo domačin v delavskem »ancugu«. Vprašajo ga, seveda po naše, ali ima mogoče »fleks«. Ker se mu je zdelo, da govori hrvasko, jim je odgovoril v hrvaščini. Naši pa so postali veseli: »Toti je naš.« Še nekaj besed so izmenjali, on v hrvaščini, naši po naše. Pa mu zazvoni telefon in se izda. V telefon je začel govoriti po primorsko. Tako so

Mi folklorniki

spoznali Sergia (gia se bere dža). Na znaku je kažipot do njegove kmetije in ker so ga hoteli odrezati, jih je »za kazen« odpeljal k sebi domov. Naših pet se je peljalo zadaj v kombiju – kot tovor v dostavnem vozilu. Pa so jim mame nekoč lepo povedale, da ne smejo v neznan bel kombi. Preslabo so poslušali svoje mame. Sergio jim je še naročil, da naj bodo tiho, ko pridejo, da ne bodo vznemirili njegove mame. Prišli so do hiše, nekje v Strunjanu, še danes ne vedo, kje je ta hiša. Šli so v klet. Pravo primorsko klet. Spodaj sodi z vinom, zgoraj visijo salame, pršuti, bržole ..., vmes pa je miza in stoli. Posedel jih je za mizo, razdelil kozarce (prazne) in šel pripravljat meso. Ko je bilo vse na mizi (jedača in pijača), so začeli ... najprej s pomakanjem kruha v olivno olje. Sledilo je nazdravljanje, pitje, hranjenje ... in nato še harmonika. V klet pride še prijatelj ... in se vsi skupaj odpravijo v klet, oddaljeno nekaj kilometrov na drugo stran Strunjana, k še enemu prijatelju. Seveda z dostavnim vozilom – oni zadaj, kot kakšen krompir. Zgodba se ponovi.

Ura je bila pol sedem zvečer, hrenovke so bile kuhane, gorčice pa od nikoder. Vložena paprika tudi paše k hrenovkam. Po večerji pa »prileti« na telefon slika iz zgoraj omenjene primorske kleti. Ja seveda, gorčico je vzela klet ... Ker pa smo bile, seveda – ženske,

V Fiesi

radovedne, kje so naši fantje, smo šle za njimi. Sigurno so nekje okrog Belega križa naleteli na odprto klet. Za akcijo iskanja nas je bilo devet (osem deklet in en fantek). Najprej po stopnicah. Previdno, počasi – nismo več mlade – razgibane od celodnevnega plesa, s težavami v sklepih ... Prispeli smo do vrha. Na poti nismo naleteli na nobeno odprto klet. Poslušali smo, ali se kje oglašča harmonika. Pa nam je prišel prav stavek iz nekdanje JLA: »Karte čitaj i seljaka pitaj!« Dve pogumni sta šli preko ceste na gostilniško teraso vprašat: »Poznate tega človeka na sliki?« Glasbenik Slavko Ivančič ni vedel. Nasproti njega sedeč gost pa ga je prepoznal. In smo šli. Imeli smo čas in trije kilometri do prepoznanega vinarja niso daleč. Telefoni so nam služili za luč, navigacijo, komuniciranje ... Po treh kilometrih hoje smo poklicali enega od petih: »Kje te ste? Mi smo nekje v bližini, na hribu, dol gledamo razsvetljeni Portorož.«

»Mi smo pa spremenili lokacijo. S kombijem smo se nekam peljali, ne vem, kje smo.«

»Poglej na hišno številko in povej.« Lokacija je bila določena. Navigacija za hojo tudi. Zgrešili smo se za pet minut. In smo šli nazaj. Po krajši poti. Kasneje smo ugotovili, da je bilo tako najboljše. Hodili smo tri ure in pol. Naredili smo petnajst tisoč korakov. Brez pijače. Samo z nekaj bomboni. Saj bi šli v kako gostilno, pa nismo mogli. Eni nismo imeli PCT-potrčila s seboj, pa smo imeli v žepu nekaj drobiža, drugi pa so imeli

potrdilo na telefonu, a niso imeli denarja. Zelo dobro smo spoznali našo obalo. Ima zelo zanimive pešpote. Naša vrnitev je bila zelo vesela, nasmejana, polna pripovedovanja, žejna, lačna ... Sergio je bil glavna zvezda pripovedovanja. In smo se ostali spraševali, kakšen je to človek, ki v svoj avto spravi pet nepoznanih moških osebkov in jih pelje k sebi domov. Ne boste verjeli, gorčico so fantje uspeli prinesli. Prinesli so še hrenovke. Vse to je bilo za zajtrk. Po zajtrku pa nas je skozi vrata pogledal Sergio. Oglasil se je mimogrede, ker je šel orat njive za krompir. Prišel je preverit, ali je vse v redu. Fantje so se ga neizmerno razveselili. Ostali smo že povedano zgodbo z zanimanjem poslušali še enkrat. Sergio nam je še povedal, da je delal na Drogi. Pa smo tam. Pogovora ni bilo konca. Pozna vse središke nekdanje delavce na Drogi. Seveda smo si obljubili, da se še vidimo. Z veseljem.

Tisto, da smo pregnali vse divje svinje iz okolice Portoroža in da smo imeli srečo, da nas ni pogazil srnjak, pa je samo za lovski krog bralcev. Povem samo še to, da je bil v nedeljo takoj po kosilu Portorož poln ljudi. Zakaj je bilo tako, smo pogruntali, ko smo se pripeljali do Vrhnike in nas je objela tako gosta megla, da bi jo lahko rezal. In so šli vsi na obalo gledat sonce. Mi pa domov ...

VABILO

Folklorna skupina Kulturnega društva Obrež vas vabi na FOLKLORNI VECER, ki bo v **soboto, 2. 4. 2022, ob 19.30** v **Domu kulture Obrež**.

Poleg domače folklorne skupine iz Obreža se bodo predstavile še folklorne skupine iz Bosanske Otoke, Vojnića, Vinice ter OŠ Središče ob Dravi.

**Hodim in gledam pomlad,
cvetlice, drevesa in ptice,
slišim šumenje in klice:
"Živeti – živeti – živeti
sred zmeraj kipečih naslad!**

Lili Novy

Zima, zima bela – čas za ročna dela

Tako smo poimenovali našo zimsko razstavo v avli občinske stavbe. Čeprav minula zima ni bila zima, kot smo jo poznali včasih in kot jo že nekaj let pogrešamo, se pa že zaradi mraza bolj zadržujemo doma in se, vsaj nekateri, radi posvečamo že skoraj pozabljenim ročnim spretnostim: kvačkanju, pletenju, šivanju, vezenju, izdelovanju nakita ...

In tako so se v vitrini znašli vezeni prtički, zimske nogavičke in rokavičke, malo odštekanih modelov in barv, pa tople kape s cofi in šali z dodatki iz fimo mase. Ženske se rade polepšamo z uhani in zato so bili na ogled tudi lepo izdelani kvačkani uhani.

Ob 8. februarju, našem kulturnem prazniku, so bile v vitrino dodane drobne knjižice naših pesnikov in pisateljev: Prešerna, Gradnika, Cankarja in zbirka Tristo narodnih. Na vejah je, ob drugih verzih slovenskih pesnikov, zanihala Prešernova in naša himna – Zdravljica. Kmalu –ob valentinovem – so se verzom pridružili še rdeči srčki z ljubzensko vsebino.

In potem – pust! V avli skromna obeležitev, nekaj pustnih mask, velika, nasmejana usta in pisani trakovi, zato je bilo ob Mercatorju in Folku na temo pusta od drevesa do drevesa na žici obešenih mnogo likovnih izdelkov učencev OŠ Središče in otrok središkega vrtca Navihanček. Veter je risbicam sicer nagajal, a simbolika je bila dosežena, pustno vzdušje je bilo tu. Komisija je imela zahtevno delo. Izbrala je 12 posameznih risb učencev, nagrajen pa je bil celoten četrti razred. Hvala vzgojiteljem in učiteljem, ki so se potrudili pri izdelkih svojih varovancev.

Tudi letos smo prav tako izvedli virtualno sodelovanje pustnih skupin, ki jih je bilo devetnajst. Tri skupine z največ všečki so: Vrtec Kog (skupina Lunice) in Radovedne bučke vrtca Navihanček iz Središča ob Dravi. Za sodelovanje bomo obdarili tudi vse ostale skupine. Za pomoč pri obdarovanju se zahvaljujemo Občini Središče ob Dravi, podjetju Fagus GIS, d. o. o., podjetju Jeruzalem SAT, oljarna in mešalnica Središče, d. o. o., prav tako pa tudi vsem, ki podpirajo delovanje

društva, katerega vodilo je promocija občine, destinacije Jeruzalem in vabilo obiskovalcem v naše kraje.

Na pustno soboto so nas na trgu pred občino obiskali kurenti iz Miklavža, FS Obrež (obrški cigoni), zaigrala je središka godba, pridružili pa so se tudi konjeniki s spremljevalci. Vsak po svoje nas je razvedril: s plesom, z igranjem ali s sprehodom. Zbralo se je kar nekaj ljudi, ki so lahko začutili pridih veselja in poklepetali po dolgem času med seboj. Upajmo, da bomo v miru in sproščeno naslednje leto skupaj doživeli še več skupin, kot smo bili tega vajeni prejšnja leta.

In zdaj, ko prihaja pomlad, so v avli na vejah že rožice, ptički, v vitrini pa imena pomembnih žensk. Vse, od mater, partnerk, gospodinj, znanstvenic, kmetic, učiteljic ... do vseh ostalih, ki so in smo pomembne. Vse in vsaka posebej!

In korona? Da, vsega ni bilo mogoče izpeljati, kot smo bili včasih navajeni, a z voljo in idejami se da marsikaj narediti. Zopet so pred nami dnevi, ki jih bomo z veseljem obeležili: velika noč, dan upora, praznik dela, najprej pa obisk turističnega sejma Alpe-Adria v Ljubljani, ki se ga že leta udeležujemo. Načrtov je precej, želimo jih čim več udeležiti.

Ni pusta brez »fašenske« veselice v Sokolani

Nogometni klub Središče je po enoletnem »prisilnem« premoru letos ponovno organiziral »fašensko« veselico v Sokolani. Lansko leto organizacija veselice zaradi razmer, povezanih z epidemijo, ni bila mogoča in tudi letos je šlo za las. Ukrepi, ki so omejevali organizacijo množičnih dogodkov, so bili sproščeni en teden pred veselico, zato smo se člani upravnega odbora na hitro sestali in pretehtali možnosti, ali sprejmemo izziv, da veselico organiziramo v petih dneh. Poleg pomislekov glede same organizacije je bil prisoten tudi dvom zaradi epidemiološke situacije, ki se je sicer izboljševala. Ker imamo člani UO NK Središče radi izzive, smo se vendarle po kratkem pogovoru na sestanku soglasno odločili, da letos veselica bo. In tako je steklo vse potrebno za organizacijo dogodka, iskanje glasbene skupine, pridobitev dovoljenj za izvedbo veselice, promocija, nabava hrane in pijače itd. Pri letošnjih pripravah, ki so morale biti brez zapletov, so nam še kako dobro koristile izkušnje iz prejšnjih let, tako lahko na koncu rečem, da organizacija v petih dneh niti ni bila prevelik izziv.

Nagrada za trud je sledila v soboto okrog 22. ure, ko je bila naša Sokolana polna obiskovalcev – tako kot v najboljših letih in »fešta« v polnem sijaju se je lahko začela. Letošnja veselica je bila bolj v hrvaških tonih, saj smo najeli odlično »Acoustic band« iz Varaždina, ki je poskrbel za divjo zabavo do 4. ure zjutraj. Za tiste, ki jih je ples tako izčrpal, da so postali lačni, pa je tokrat poskrbel G-Spot. Poleg naših občanov je bilo veliko obiskovalcev iz bližnje okolice, ki se vsako leto radi

»Fašenska« veselica

udeležijo veselice, saj pravijo da »fašenska« veselica v Središču nikdar ne razočara. Omeniti je potrebno tudi veliko mladih, ki so jih stroge omejitve zbiranja verjetno najbolj prizadele, zato so bili še kako veseli sprostitev in plesa v maskah.

Nogometni klub je poskrbel še za nagrade za najboljše maske, čeprav je bila, kot je bilo omenjeno na veselici, največja nagrada za vse, da smo se lahko ponovno sproščeno družili, plesali in se zabavali do jutranjih ur. Na koncu lahko zaključimo, da ima »fašenska« veselica v Središču bogato tradicijo in zvesto »publiko«, saj je vsako leto zelo dobro obiskana, kar bi si želeli tudi za nekatere druge dogodke v občini. Prav tako zelo veseli dejstvo, da je celoten dogodek potekal v mirnem, prijateljskem in veselem vzdušju.

Romana Suhodolčan, Društvo upokojencev Središče ob Dravi

Nič kaj novega, vse po starem

Ker se nam ob zadnji izdaji Sredice ni niti sanjalo, kakšne bodo razmere zaradi epidemije v letu 2022, vas nismo mogli obvestiti, kdaj in kako bomo začeli pobirati članarino, zato se opravičujemo vsem tistim članom, ki so nas iskali že v mesecu januarju in februarju. Začeli smo v mesecu marcu.

Prvo redno sejo smo imeli 24. 2. 2022. Zaradi še nerazjasnenih razmer glede prihodnosti smo se samo okvirno dogovorili za zbor članov, ki bo nekje konec aprila, točnega datuma še nimamo, vas bomo pa obvestili z oglasom na razglasnih deskah in s poverjeniki o točnem datumu. Ravno tako tudi, kje zbor članov bo – ali v Sokolani ali v Kulturnem domu Obrež.

V mesecu maju ali juniju planiramo krajši izlet, ravno tako v mesecu juliju celodnevni izlet. V avgustu bo piknik. V septembru pa imamo že rezervacijo za

letovanje v Zadru. Prijave zbiramo ob plačilu članarine. Točen plan dela za leto 2022 bomo sprejeli na naslednji seji konec marca.

Naši kegljači pridno tedensko trenirajo, čeprav ne bodo organizirali nobene tekme v Središču, bodo pa zato bolj tekmovalni na tekmah, ki se bodo odigrale v drugih društvih. Prestavljena bo tudi tekma na medobčinski in pokrajinski ravni. Tudi naše pevke že pridno vadijo – letos bodo s samostojnim koncertom obeležile 25-letnico ustanovitve zbora.

12. marca nas je naša bivša predsednica Zdenka Slavič rešila iz velike zagate. Udeležila se je zbora članov Društva upokojencev v Mislinji. Mi vsi, ki bi se morali tega udeležiti, smo imeli druge neodložljive zadolžitve. Zdenka, hvala.

Po trikratni prestavitvi datuma letovanja v Izoli nam je le uspelo, da smo 19. 3. odpotovali na enotedenski oddih v Izolo.

Kot sem napisala v naslovu, nič novega, vse po starem. Se mi zdi, da vas seznanjam vedno z enimi in istimi podatki. Upam pa, da bodo letošnji uresničljivi.

Nina Kostric

Dan vzgojnih dejavnosti: Razigran uživaj dan

Prvi oktobrski ponedeljek vsako leto naznani začetek posebnega tedna, Tedna otroka®. Za učence v dnevih, ki so posvečeni prav njim, vedno načrtujemo zanimive vsebine. Letos smo med drugim pripravili tudi kulturni dan – dan vzgojnih dejavnosti na temo tedna otroka »Razigran uživaj dan«.

V zadnjem letu in pol so otroci in mladi zaradi epidemioloških ukrepov doživljali vse kaj drugega kot sproščeno in aktivno življenje, zato smo ta dan še posebej poudarili pomen igre, igranja in kakovostnega preživljanja prostega časa, kar je za uravnotežen razvoj otrok in mladih nujno potrebno. Spraševali smo se, kaj vse torej lahko počnemo v prostem času, da bo ta razigran in kakovostno preživet. Marsikaj! Spoznali smo kvize, pregovore, uganke, miselne orehe, tuje dežele, nismo pa pozabili niti na ročne spretnosti.

Dan smo, kot je to že vrsto let v navadi, začeli z gledališko predstavo Društva za boljši svet. Tokrat so nam pripravili interaktivno predstavo s kvizom slovenskih pregovorov, s katerimi se iz roda v rod prenašajo izkušnje, modrosti, navade in šege našega naroda.

V drugem delu so mlajši učenci spoznavali različne igre, v katerih so urili svoje socialne spretnosti ter ekipni duh in sodelovanje za doseg skupnega cilja. Spoznavali so, kako prosti čas preživljajo njihovi vrstniki v tujini, in sicer na Poljskem in v Grčiji. Pri tem smo k sodelovanju povabili Mladinski center Ormož s sodelavko Tjašo Šnajder in njihova prostovoljca – Grka Dioniza in Poljakinjo Angeliko.

Za starejše učence smo pripravili delavnice miselnih orehov, sestavljanja križank in kvačkanja. Učenci so se

ČLANARINA

Prvo sredo v aprilu boste članarino lahko poravnali od 8. do 12. ure v prostorih društva. V prihodnje pa vsako prvo sredo od 8. do 10. ure.
V slučaju, da v naslednjih mesecih ne bi bilo dostopa (gradbena dela na Sokolani) do naše pisarne, bomo članarino pobirali v avli občinske stavbe.

tako pod vodstvom zunanjih sodelavcev – ge. Zdenke Dogša, g. Marjana Škvorca in ge. Beti Tomašič – preizkusili v omenjenih spretnostih. Še enkrat velja zahvala vsem našim gostom, ki so se prijazno odzvali povabilu in so z nami delili svoja znanja in spretnosti. Vse učence pa smo povabili, da ta dan s seboj od doma prinesejo svoje družabne in namizne igre. Učenci so tako razmišljali o pomenu igre, igranja in kakovostnega preživljanja prostega časa, spoznavali so različne oblike kakovostnega preživljanja prostega časa, doživljali so mnoge pozitivne učinke iger in igranja: druženje, razvijanje domišljije, koncentracije, talentov, iznajdljivosti, gibalnih spretnosti, socialnih veščin, prijateljstev, zmanjševanje stresa, sproščanje ... Igra pa je še več kot le protiutež posledicam epidemije in današnjim zahtevnim časom. Je otrokova razvojna potreba. Zato ne pozabimo: čas za igro je dobro porabljen čas!

Vrtnine Kranjčec
GO DEN IN CI
Prodaja sveže zelenjave
Tel: 031 399 103
Fax: 02/719 12 00
e-mail: vrtninekranjec@gmail.com

Monika Plohl

Dnevi brez igrač

V mesecu januarju so se otroci v vrtcu vsak petek igrali malo drugače. Igrače, ki jih imamo po navadi za igro, so ta dan ostale na policah. Nadomestili so jih čisto preprosti materiali: plutovinasti in navadni zamaški, časopisni papir, konzerve, škatle, tulci toaletnega papirja, gumbi, blago. Otroci so tako lahko ustvarjali in razvijali domišljijo, si izmislili novo igro, razvijali fino motoriko, se učili črk, štetja in se nadvse zabavali.

Polona Rotar Marčec

Izlet Radovednih bučk in Pedenjpedov v Ormož

Otroci skupin Radovedne bučke in Pedenjped ter zaposleni smo se v četrtek, 20. 1. 2022, z avtobusom odpravili v Ormož.

Naš prvi cilj je bila Glasbena šola Ormož. Tam smo bili v Beli dvorani najprej deležni kratkega koncerta učencev in učiteljev. Po koncertu smo si ogledali učilnice glasbene šole in tudi njihov največji prostor, tj. učilnico za vaje orkestra. Ga. Sandra in g. Vladimir Krničar sta nam izčrpno predstavila tudi glasbila, ki jih

poučujejo, in poskušala iz njih izvabiti nekaj zvokov. Po predstavitvi glasbene šole smo zaslužno malicali, nakar nas je že čakala ga. Manica Hartman iz Pokrajinskega muzeja Ptuj – Ormož. V Grajski pristavi Ormož smo si ogledali razstavo »Tristo kosmatih medvedov«. Sprehodili smo se tudi mimo ostalih stalnih razstavljenih predmetov, ki smo si jih vsi z veseljem ogledali. Otrokom so bili seveda najbolj všeč stari medvedki in ostale igrače. Kustosinja nam je med drugim povedala, da so bili prvi medvedki zaradi visokih cen dostopni le redkim otrokom in da čisto prvi medvedki niso bili tako »mehki« na otip, kot so današnji. Napolnjeni so bili z lesno volno ali s slamo, šele kasneje z vato, s spužvo, z ostanki blaga ipd. Otroci pa so jih že v preteklosti znali zelo ceniti, saj so jih pogosto dobili od starejšega brata ali sestre ali celo od staršev.

Po ogledu razstav v Grajski pristavi smo se vsem lepo zahvalili in odšli do avtobusne postaje, kjer nas je že čakal prevoz do Središča.

Dopoldne je bilo za vse nas zelo zanimivo in poučno.

Polona Rotar Marčec

Zimska oz. zgodnjepomladanska rez

Ob vstopu na vrčevsko travnato igrišče nas na desni strani najprej pozdravi nekaj posajenih sadik vinske trte – brajde.

Ker pomlad že toplo trka na vrata, čeprav je še koledarska zima, smo s skupino Pedenjped v vrtcu opravili zimsko obrezovanje vinske trte. Rez vinske trte spada med prva zimsko-pomladna ročna dela v naših vinogradih, reže se samo ob suhem vremenu, rez pa

opravimo v mirovanju. Prav zato smo v vrtec povabili Filipovo babico, gospo Ireno Pajek iz Središča, ki nam je pri tem z veseljem pomagala.

Gospa Irena nam je najprej pokazala in povedala, katere pripomočke je prinesla s seboj, potem pa je pričela z rezom. Otroci so ji ves čas pomagali in odvažali odpadne vejice.

Gospo Ireni Pajek se najlepše zahvaljujemo za sodelovanje!

Katja Pintarič

Kulturni praznik v vrtcu

V vrtcu se trudimo, da se skozi celo šolsko leto srečujemo s kulturo in s tem povezanimi dejavnostmi. Ker pa meseca februarja praznujemo kulturni praznik, kulturi posvetimo še malo več časa. V ospredje postavimo našega pesnika Franceta Prešerna. O njem se veliko pogovarjamo, ga rišemo z ogljem, prebiramo njegove pesmi, prisluhnemo himni in jo tudi pojemo. Spoznamo tudi slovenske simbole.

Da pa je vse skupaj otrokom še bolj zanimivo, smo letos vzgojiteljice skupaj z otroki pripravile dramsko igro o življenju Franceta Prešerna.

Polona Rotar Marčec

Uspuh skupine Pedenjped na ustvarjalnem natečaju

Pet otrok skupine Pedenjped je pod mentorstvom vzgojiteljice Polone Rotar Marčec sodelovalo na 38. mednarodnem ustvarjalnem natečaju v Turnišču, ki ga je organiziralo tamkajšnje Kulturno društvo Štefan Raj Turnišče. Otroci so lahko ustvarjali na poljubno temo v poljubni tehniki. Tako so sodelovali, razstavljali in obogatili razstavo v Občini Turnišče. Na dan slovenskega kulturnega praznika, 8. februarja, pa je bila v Turnišču prireditev in na njej razglasitev nagrajencev. Drugega mesta v kategoriji likovna dela – predšolski otroci se je razveselila Neža Kranjčec z likovnim delom »Božiček že prihaja«.

Čestitke vsem!

Helena Pajek

Pustni čas v vrtcu

V najbolj zabavnem in norčavem mesecu februarju v naš vrtec hodijo superjunaki, Pike Nogavičke, Mikiji Miške, klovni ... Pisana družčina je več dni rajala, se igrala in zabavala.

Male in velike maske smo se najbolj razveselile prihoda kurentov iz Etnografskega društva Kurent Ptuj.

Vse skupine smo sodelovale na natečaju Turističnega društva za najboljšo pustno masko na družbenem omrežju. Skupina Lunice je z masko »Špageti« osvojila drugo mesto, skupina Radovedne bučke z masko »Princese z vitezi« pa tretje mesto.

Vzgojiteljice smo otrokom pripravile glasbeno lutkovno igrico Bobek krofek, kjer so na prazničen način spoznali pripravo krofov. Na pustni ponedeljek smo si krofe pripravili tudi sami. Letošnje pustovanje smo zaključili s pustnim rajanjem in sprehodom.

Nina Kostric

Obisk kurentov

V (pred)pustnem času je bilo tudi na naši šoli in v vrtcu veselo. Obiskali so nas kurenti iz Etnografskega društva Kurent in k nam prinesli košček šeg in navad pustnega časa. K nam je veselo in glasno družčino pripeljal Luka Šavora, član društva in naš nekdanji učenec. Društvo skrbi za ohranjanje ljudskega izročila o pustnih šegah na Dravskem in Ptujem polju in za prenašanje kulturne dediščine na mlajše generacije. Prikazali so nam kurentov ples z oglašanjem zvoncev, s katerim se po ljudskem izročilu bojujejo z zimo in v deželo kličejo pomlad. Med pretežno moškimi kurenti so bili tudi otroci, ki že z navdušenjem sledijo odraslim, pa tudi predstavnica nežnejšega spola. Po plesu so kurenti učencem predstavili svojo opremo, čemur so učenci z zanimanjem prisluhnili. Kurenti so učencem rekli, da jim poleg vsega dobrega, kar prinašajo s seboj, prinašajo tudi lepe ocene, česar so se učenci vsekakor razveselili. Kurentom se še enkrat zahvaljujemo za obisk in jim kličemo na svidenje do drugega leta, ko jih bomo spet z veseljem povabili med nas.

Nina Ivančič

Dan žena v vrtcu

»Vsaka ženska si zasluži lepo besedo, pozornost in predvsem spoštovanje.«

V vrtcu smo izdelali rožice za ženske v našem kraju. Vsaka skupina se je podala v svoj konec. Obiskali smo različne ustanove, podjetja, trgovine, lokale ter z rožico razveselili vsako mimoidočo žensko. Tako smo tudi mi v vrtcu obeležili dan žena.

Monika Plohl

Spuščanje »gregorčkov«

Gregorjevo obeležujemo 12. marca, ko se v naših krajih »ženijo ptički«. Ponekod pa se takrat spuščajo »gregorčki« (ladjice).

V vrtcu so otroci s pomočjo vzgojiteljic izdelali ladjico, ki je predstavljala njihovo skupino. Ladjice smo spustili po potoku Trnavi. Del poti smo jih spremljali ob njihovi plovbi po potoku in v športnem duhu navijali vsak za svojo ladjico skupine.

UTRIP V VRTCU IN ŠOLI

Maja Botolin Vaupotič, RKS OZ Ormož

Otroški počitniški tabor na Treh kraljih

Medobčinska lokalna akcijska skupina za preprečevanje zasvojenosti s sedežem na Območnem združenju Rdečega križa Ormož v letu 2022 organizira **21. otroški počitniški tabor na Pohorju, in sicer na Treh kraljih**. Tabor je namenjen učencem osnovnih šol občin Ormož, Središče ob Dravi in Sveti Tomaž in je omejen na 25 udeležencev.

Vsebinsko bogat tabor, ki bo potekal **od 25. do 30. julija**, bo vsakemu udeležencu nudil, da preživi prijeten in aktiven počitniški teden med svojimi vrstniki, pridobi nova znanja, se na nekem področju izkaže in potrdi, spozna nove prijatelje, s "starimi" pa prijateljstvo še okrepi.

Vse informacije v zvezi s taborom lahko starši dobijo v pisarni RKS OZ Ormož na Ptujski 8 f ali na tel. št.: 02 7417 050. Vabljeni.

Krajevna knjižnica Središče ob Dravi, Marijana Korotaj, Simona Sakelšek

Čarobnost knjig

Dobra knjiga je ob skodelici čaja ali kave vedno odlična izbira. Kot pravi britanska pisateljica, avtorica popularne zbirke Harry Potter, Joanne »Jo« Murray, bolje znana pod psevdonimom J. K. Rowling: *»Ko bereš dobro knjigo, se lahko zgodi nekaj zelo čarobnega.«*

Dragi ljubitelji knjig, vabljeni med knjižne police, saj knjige kar kličejo, da jih vzamemo v roke, prelistamo in preberemo ter doživimo kaj čarobnega.

Za dodatno motivacijo k branju in za promocijo bralne kulture knjižničarji pripravljamo raznolike dogodke za vse generacije. Najmlajši lahko vsako drugo sredo ob 17. uri v središki knjižnici prisluhnejo pravljčni urici. Vse mlade ljubitelje reševanja kvizov (od 9 do 12 let) vabimo, da se preizkusijo v našem nagradnem spletnem kvizu, ki je objavljen na spletni strani knjižnice. Tudi na odrasle nismo pozabili, saj se nam lahko pridružijo na literarnih večerih, potopisnih predavanjih, ustvarjalnih delavnicah ... V Knjižnici Ormož si lahko ogledate razstavo ilustracij Melanie Habjanič, ob svetovnem dnevu knjige pripravljamo sejem knjig, obeležili bomo tudi Noč Knjige, Pravljični večer za odrasle z glasbenim gostom Domnom Zadravcem pa bo v četrtek, 19. maja, ob 19. uri prav tako v Knjižnici Ormož. Spremljajte nas tudi na družbenih omrežjih in na spletni strani knjižnice (www.orm.sik.si).

V mesecu marcu vam predstavljamo novost, nadgradnjo zelene knjižnice. Ekološka

problematika se dotika vsakega od nas in pred njo si ne smemo zatiskati oči, zato se pridružujemo knjižnici Franceta Bevka Nova Gorica in vzpostavljamo Knjižnico semen, ki je eden od načinov ohranjanja avtohtonih sort in biotske pestrosti kulturnih rastlin.

Delovni čas

Krajevna knjižnica Središče ob Dravi
Ponedeljek, sreda, četrtek: 14.00–19.00
Tel. št.: (02) 741 52 73

Namenjena je vsem, ki doma pridelujete svoje vrtnine, se zavedate pomena zdravih domačih semen, ohranjanja avtohtonih vrst rastlin ter ste pripravljeni za skupno dobro darovati nekaj svojega časa, truda in seveda zalogo domačih semen. Knjižnica semen deluje kot vsaka druga knjižnica, le da si v njej ne izposojate knjig, temveč domača semena, iz katerih vzgojite rastline, pridelate nova semena in nato del teh vrnete v knjižnico. Vabimo vas, da z nami kadarkoli delite del svojih doma pridelanih semen in obogatite zalogo naše in vaše Knjižnice semen.

Knjižničarji priporočamo v branje:

Za odrasle

1. I. Štaudohar: **Kaj hoče ženska**. Založba UMco, 2021. Eseji o znanih ženskah.
2. M. Miklavčič: **Kje je otrok**. Založba Primus, 2021. Roman.
3. J. Maležič Lapuh: **Napol morilke**. Založba Goga, 2021. Zgodovinski roman.
4. B. Stamateas: **Toksični ljudje**. Založba Mladinska knjiga, 2021. Priročnik.
5. C. Rushton: **Saboter iz Auschwitza**. Založba Primus, 2021. Biografski roman.
6. J. Vidmar, B. Narat: **Legenda, Marcos Tavares**. Založba Pivec, samozaložba M. Tavares, športna agencija Proelium, 2021. Biografija.
7. R. Byrne: **Največja skrivnost**. Založba Mladinska knjiga, 2022. Priročnik.

Za otroke, mladino

1. M. Koren, D. Stepančič: **Inšpektor Jože 11/2**. Založba KUD Sodobnost International, 2021. Strip.
2. A. Riley: **Edvin Gizdalin in cmerovišče**. Založba Miš, 2021.
3. M. Ogrizek, M. Ha: **Luka iz bloka**. Založba Miš, 2022.
4. I. Karlovšek: **Sotočje** (Ognjeno pleme, knj. 5). Založba Miš, 2022.
5. A. Kvartič: **Ugibanica** (100 ugank). Založba Miš, 2022.
6. N. Mav Horvat: **O kraljeviču, ki ni maral brati**. Založba Mladinska knjiga, 2021. Slikanica.
7. M. Peštaj: **Moja čustva, tvoja čustva**. Založba Mladinska knjiga, 2021. Kratke zgodbe.
8. A. Peklar: **Tisoč ptic**. Založba KUD Sodobnost International, 2021. Slikanica.
9. Ž. V. Doria: **Gospa Pomlad**. Založba Atelje Doria, 2021. Slikanica.
10. S. Pregl: **Štirinajst o treh**. Založba Miš, 2022. Kratka proza.

Zahvaljujemo se učencem Osnovne šole Središče ob Dravi za sodelovanje pri natečaju *Recepti življenja* – pišemo z roko, v okviru katerega so učenci z nami delili svoje najljubše recepte za okusne jedi, modrosti, misli, življenjska vodila za uspešno, srečno in zadovoljno življenje.

FRIZERSKI STUDIO Moni

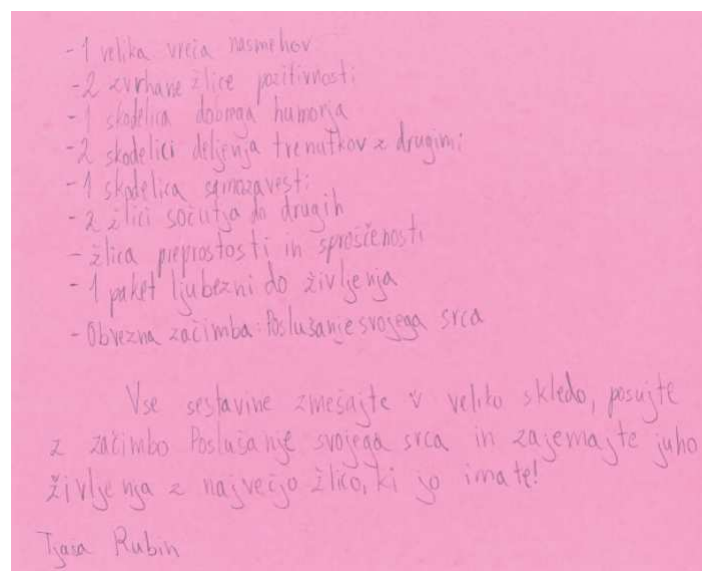
HVALA ZA VAŠE ZAUPANJE, SE PRIPOROČAMO!

kemøn
ITALIAN HAIR FASHION

- žensko, moško in otroško striženje,
- barvanje las in pramenov,
- fen-frizure in svečane pričeske,
- trajne in vodne ondulacije,
- kvalitetne storitve z lasno kozmetiko Kemon.

041-880-174
02/7190124

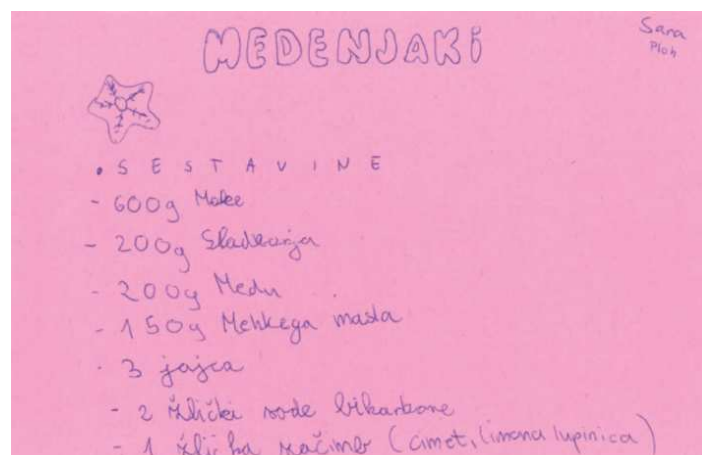
Monika Kocuvan s.p.
Solska ul.21, 2277 Središče ob Dravi
@ friz.studio.moni@gmail.com
www.frizerski-studio-moni.si

-1 velika vreča nasmehov
-2 zvrhane žlice pozitivnosti
-1 skodelica dobrega humora
-2 skodelici deljivih trenutkov z drugimi
-1 skodelica samozavesti
-2 žlici sočutja do drugih
-žlica preprostosti in sproščenosti
-1 paket ljubezni do življenja
-Obvezna začimba: Poslušanje svojega srca

Vse sestavine zmešajte v veliko skledo, posujte z začimbo Poslušanje svojega srca in zajemajte juho življenja z največjo žlico, ki jo imate!

Tjara Rubin

MEDENJAKI

Sara Ploš

SESTAVINE

- 600g Mleke
- 200g Sladkorja
- 200g Medu
- 150g Mehkega masta
- 3 jajca
- 2 žlički rdeče liskarbonate
- 1 žlica kačimor (cimet, limona lupinica)

Reševanje dvoživk z začasnimi ograjami ob državni cesti v Obrežu

V ponedeljek, 7. 3. 2022, smo prostovoljci pod strokovnim vodstvom g. Jožefa Sedonje iz Zavoda RS za varstvo narave na približno 350-metrskem odseku ob državni cesti G1 2 1313-Središče ob Dravi-Ormož, na koncu vasi Obrež, postavili mrežaste ograje za zaščito dvoživk, in sicer z namenom, da se preprečijo masovni povozni v času spomladanskih selitev dvoživk iz prezimovališč na mrestišča.

V Obrežu evidentiramo črno točko za dvoživke, saj morajo ob selitvah v stoječo vodo prečkati zanje smrtno nevarno državno cesto, ki je katastrofalno prometno obremenjena vsak dan, zvečer pa se izdatno sprosti še več tovornega prometa, zato prihaja do grozljivih množičnih povozov teh ogroženih živali, o čemer smo obveščali v Sredici že 11 let nazaj.

Pobiranje žabic, ki bodo prisperele do ograje, in prenašanje čez cesto se bo s strani prostovoljcev izvajalo, dokler se selitve do mrestišč ne bodo končale (v približno 3 tednih). V ta namen bomo ob večerih dnevno prečesavali območje ob pločnikih ter območje ob ograji, da dvoživkam, med katerimi je največ žabic in krastač, zagotovimo varno pot do vodnih habitatov.

Akcija postavljanja ograj je bila precejšnji organizacijski zalogaj, saj je bilo potrebno zagotoviti vso opremo in zadostno skupino ljudi za izvedbo, pa tudi sama izvedba je terjala precej fizičnega navora. Na tem mestu se zahvaljujem naslednjim prostovoljcem, ki so se udeležili štiriurne akcije postavljanja ograj na hladen in vetroven marčevski ponedeljek: Marinki Lašič, Jožetu Šefu, Bojanu Horvatu, Stanku Plohu in Davorinu Rihtariču. Posebno zahvalo namenjamo g. Jožefu Sedonji, ki je pomagal z vsemi nasveti, koordiniral in z nami postavljaj ograje. Zahvaljujemo se gospe Anici in gospodu Branku Rakuši, ki sta nas po koncu akcije na toplem pogostila, ter gospe Štefaniji Vivod in Janku Šalamunu za okrepcilo. Ob tej akciji gre velika zahvala Občini Središče ob Dravi za finančno pomoč, ki je omogočila nakup in prevoz vsega potrebnega materiala za postavitev ograj in za posluš ob tej problematiki.

Problematika in njene posledice ter nezadostni ukrepi države

Na globalni ravni je ogroženih okrog 40 % dvoživk, v Sloveniji pa so ogrožene vse vrste dvoživk. Razlogi so: drobitev habitatov, izsuševanje mrestišč, povečanje onesnaženja voda in okolja ter bolezni.

Akcija pobiranja žabic poteka sicer na tem območju približno 10 let, vendar je v tem času njihova populacija že precej upadla, na našem območju predvsem zaradi povozov ter kmetijstva. Zgolj prizadevnost prostovoljcev, žal, ne bo zadostovala za preživetje in ohranjanje dvoživk pri nas. Izvajanje akcij prenašanja dvoživk čez cesto in postavljanje začasnih

varovalnih ograj v času spomladanskih selitev ni trajna rešitev za povoze dvoživk in tudi ne prepreči povozov v poletnem in jesenskem obdobju, ko se selijo nazaj proti prezimovališčem, ob deževnih večerih in nočeh pa jih privlači toplota asfalta.

Žal se pri izvedbi državnih in ostalih cest premalo skrbi, da se vzpostavijo trajni ukrepi, kot so podhodi za varen prehod živali. Na odseku državne ceste Središče ob Dravi-Ormož nastrada preveč živali. Poleg dvoživk je zlasti ogromno povozov divjadi, ježkov, muc. Glede na prometno obremenjenost teh cest je neodgovorno od države, da se še ni poskrbelo za te težave in to na takih odsekih cest, ki so med najvišje rangiranimi. Upamo, da se bo rekonstrukcija ceste končno zgodila v naslednjem letu in bodo projektanti v svojo zasnovo vključili podhode za živali, kar bi že v osnovi projektiranje cest, sploh pa takšnih izjemno prometnih, moralo vsebovati. Potrudili se bomo, da pristojne službe to uvidijo.

Ker vseh živali ni mogoče rešiti, voznike opozarjamo, da naj vozijo previdno, če že ne počasneje, in se, če je to mogoče, malim bitjem na cesti izognejo, ker opažamo veliko objestnih voznikov, ki jim ni prav nič mar, ko so živali na cesti, kar je izjemno zaskrbljujoče in nesprejemljivo z etičnega in moralnega vidika.

Hvala vsem, ki se že nekaj let odzivate in pomagata prenašati dvoživke čez kritične odseke ceste, in tistim, ki ste se nam pridružili letos. Če bi se kdo rad pridružil akciji pobiranja dvoživk v času spomladanskih selitev, lahko pokličete na 051 331 858 (Jana). Potrebujete vedro za prenašanje, odsevni jopič in svetilko. Akcije prenašanja se bodo zaključile predvidoma proti drugi polovici aprila, odvisno od vremenskih pogojev. V času pisanja tega prispevka so nižje večerne temperature ter pomanjkanje padavin in vlage v zraku nekoliko zaustavile oz. upočasnile selitve dvoživk.

Močan veter in suše – z odstranjevanjem mejic si delamo škodo

Mejice so še do sedemdesetih let prejšnjega stoletja razdeljevale njive in se pogosto pojavljale ob manjših in večjih potokih, kjer so regljale žabe, plavalni potočni raki in drobne ribe. Ko se je za vsako ceno začelo uveljavljati načelo napredka na vseh področjih življenja in so se začeli prvi tektonski premiki v smeri intenzifikacije kmetijstva, je to za seboj potegnilo številne melioracijske in komasacijske posege. Ti so vidno podobo ravninskega sveta povsem spremenili.

Medtem ko se v razvitejših delih Evrope že desetletja zavedajo pomena ohranjene narave in za oživljanje nekdanjih vijugajočih potokov, varstvo ogroženih živalskih in rastlinskih vrst, za ponovno vzpostavitev poplavnih ravnin, naravnih travnikov, gozdov in mejic namenjajo na stotine milijonov evrov, se zdi, kot da se pri nas še vedno živi po nekakšnih eksotičnih načelih podjarmljanja narave, hkrati pa pozidujemo najboljša kmetijska zemljišča z industrijskimi conami prav pred domačim pragom. Kot da bo hrana in vse, kar je potrebno, da pride do nas, zraslo na polici trgovine ali na telefonski aplikaciji. Pa bo res?!

Kako je pomemben obstoj mejic v odprti krajini, se znova najbolj očitno pokaže z vsakim orkanskim vetrom. Stari ljudje niso poznali besede vetrobran, so pa vedeli, da pasovi zarasti z grmovjem in drevesnimi vrstami pomembno zadržujejo veter. Če poznate kakšno kmečko gospodinjo, staro devetdeset let, vam bo to potrdila in morda celo znala naštetih celo vrsto dogodivščin, ki so se v mejicah odvijale. Ko so lovci lovili po poljih med mejicami, so znali prinesiti domov številno divjad, danes pa je redkost srečati divjega zajca, še bolj pa jerebico. Po zaslugi izginjanja mejic so izginile številne vrste ptic, med katerimi je najbolj znan primer človekovega poseganja v naravo modra vrana – zlatovranka. Še v sedemdesetih letih so jo videvali loviti po štangah, danes je v Sloveniji izumrla vrsta.

Veliko divjih živali zboleva za rakom. Tudi ljudje ... Če bi nam resno bilo mar za zdravje, bi naročili temeljito analizo tal, na katerih raste korenina in pšenica. Prvo pojedjo prašiči, potem pa njih na koncu človek. Pšenico pojemo z vsakdanjim kruhom. Znano je, da drevesne in grmovne vrste zadržujejo premikanje strupenih snovi v okolju in jih posrkajo s koreninami in listjem in da imajo torej zasluge, da je naše počutje boljše in za to, da smo tudi bolj zdravi. Kot da tega ne bi vedeli, drevesa, grmovje in vse, kar sega čez gleženj, vztrajno odstranjujemo. Ni jih malo, za katere je to celo nesnaga, čeprav ima veliko vrednost ter številne koristi v človekovem okolju. Med drugim nudi prebivališče in hrano ogroženim opraševalcem in drugim divjim živalim, tu tudi varno prezimijo in se skrijejo pred

Domača mejica

plenilci. Hlapi od škropiv in izpušnih plinov tako nemoteno potujejo do naših domov, pa tudi če živimo v bloku. Veter jim, seveda, pomaga.

Vse to lahko ublažimo s ponovno zasaditvijo mejic, ki pa morajo biti dovolj pogoste in pri tem izbiramo stare, domače vrste grmovnic in dreves. Pri tem nam pomagajo tudi ptiči, če se imajo še sploh kje najesti na divjem grmovju. Ne bomo pa mogli tako zlahka nadomestiti izgube finega sloja tal, iz katerega raste naš pridelek, ki ga veter brez ovir odnaša daleč v stran. Mogoče se zdi ljudem to smešno, ker si lahko žakelj zemlje menda kupijo v trgovini. Tla so neobnovljiv vir in za en centimeter tal je potrebnih več stoletij. Ne let, ne desetletij ... stoletij.

Mejice so zadrževale veter in s tem je zemlja ostajala na svojem mestu. Če ne bomo takoj nehali odstranjevati mejic in jih začeli ponovno zasajati, nas bo to še teplo. Saj veste, najboljša kmetijska zemljišča v državi so redka in v nenehni nevarnosti zaradi pozidav, a ne le to ... veter si vzame svoje.

Še en vidik koristi mejic se splača izpostaviti: ohranjajo dobro strukturo in vlažnost tal, zato so njive in parcele ob mejicah manj izpostavljene suši. Tam je pridelek boljši, kvalitetnejši kot na izpostavljeni legi. Potoki, ki so

Mejica v naravi

obraščeni z gosto vegetacijo, tudi prispevajo k bolj kvalitetni pitni vodi. To zadeva nas vse. Voda počasi polzi v senci, struga se bogati z odpadlim listjem, številni organizmi precejajo vodo, kar je za nas zastoj čistilna naprava, ves čas hkrati se s tem napaja zaloga podtalnice. Voda, ki hitro odteka, ko smo zravnali strugo in jo oropali obrasti, ima rušilno moč, predvsem pa je brez kvalitete. Proces napajanja podtalnice je prekinjen. Voda, ki jo danes pijemo, izhaja iz stoletnih zalog v vodonosnikih, a mi smo prihodnjim generacijam odvzeli vir napajanja podtalnice z regulacijami rek in melioracijami.

Kdor je kolikor toliko še v skrbeh za prihodnost svoje družine ali družbe, bo mejice branil pred poseki in jih zagovarjal ter spodbujal k sajenju. Naj rastejo med polji in ob potokih kakor nekoč. Tu je njihovo mesto in vloga. Svojo mejico si lahko posadi vsak, ki ima kakšno parcelo in namesto cipresne žive meje zasadi grmovnice mejic. Tudi kako visoko drevo bo prišlo prav pri blaženju vetra, suše in temperaturnih ekstremov. Pomladne pozebe pod vegetacijo so manj uničujoče

kot povsem na odprtem. Zalivanja poleti je manj. Manjkra moramo vklopiti klimo, ogrevanje je cenejše. Prihranki in koristi so večje z mejicami in ob pristnosti vegetacije kot pa takrat, ko je ni. Vegetacija nas bo obvarovala pred izpušnimi plini, smradom, prestrezala bo strupene kemikalije, ki lebdiijo v zraku od izgorevanja, onesnaženja, škropljenja. Prestrezala bo prašne delce, ki obležijo na naših pljučih.

Za konec še nekaj o primernih vrstah: najboljša je tista vegetacija, ki že od nekdaj obstaja v okolju in je nanj prilagojena. Nikakor ne sadimo invazivnih vrst, saj je potem več škode kot koristi. Od domačih vrst so za mejice in nasploh za sonaravno urejene parcele primerni: rumeni in rdeči dren, navadni bezeg, brogovita, maklen, dobrovita, čistilna kozja češnja, kosteničevje, črni trn, čremsa, breza, javorji vseh domačih vrst, hrasti domačih vrst, rakitovec, divji šipki in robidovje, leske, lesnike, kaline, gabri itd., pod katerimi raste bogat zeliščni sloj z medovitimi trajnicami, travami in ostalo nizko vegetacijo.

Greenpeace Slovenija

7 nasvetov za zaščito deževnih pragozdov

Amazonski pragozd pokriva 5.500.000 km², kar predstavlja površino v velikosti približno 10 Španij, in prečka meje 9 nacionalnih držav Južne Amerike. Skoraj dve tretjini pragozda ležita v Braziliji. Prav Brazilija je med temi državami zadnja leta najbolj pod drobnogledom mednarodne skupnosti predvsem zaradi vlade Jairja Bolsonaro, ki je v zadnjih treh letih vodil uničujočo okoljsko politiko in zaradi ekonomskih apetitov načrtno pospeševal izsekavanje pragozda.

Izsekavanje Amazonskega pragozda pa je starejše kot Bolsonarova vlada. Obsežno krčenje gozdov se je začelo v šestdesetih letih prejšnjega stoletja in traja še danes. Vendar še ni prepozno, da rešimo Amazonski pragozd in njegovo biotsko raznovrstnost. Če želimo to narediti, moramo zaustaviti njegovo hitro uničevanje. Zgolj med letoma 2017 in 2018 je bila posekana milijarda dreves!

Vsi lahko pomagamo pri zaščiti deževnega pragozda. Naših 7 nasvetov vam pove, kako lahko vsak pripomore k temu cilju ...

1. Izogibajte se ilegalnemu tropskemu lesu

Namesto tega kupite leseno pohištvo iz lesa lokalnega izvora ali rabljeno pohištvo. Pohištvo je deloma narejeno iz tropskega lesa. Poleg proizvodnje aluminija, soje in mesa je pridobivanje lesa eden izmed glavnih razlogov za izsekavanje Amazonskega deževnega pragozda. Kar je še posebej usodno, tropski les, kot sta npr. les ipe ali jatoba, v Evropo pogosto pride zaradi ilegalne sečnje. Zato uporabljajte lokalni les iz trajnostne sečnje. Veliko rabljenega lesenega pohištva je tudi z lahkoto popravljenega.

Akcija Greenpeaceovih aktivistov zaradi ilegalnega izsekavanja gozda. © Greenpeace / Jeremy Sutton-Hibbert

2. Varčujte z uporabo aluminija

Skušajte se v čim večji meri izogibati uporabi aluminija za enkratno uporabo ali pa ga reciklirajte. Velika območja deževnega pragozda se izsekavajo zaradi iskanja aluminijeve rude. Žal je aluminij skrit tudi v številnih drugih predmetih za vsakodnevno uporabo, kot so npr. žvečilni gumiji, čokoladice, kava, tetrapak, pokrovčki za jogurte, tube za zobno pasto, deodoranti, pločevinke za pijačo, pa tudi pokrovčki na steklenicah.

3. Uporabljajte svoj mobilni telefon tako dolgo, kot je mogoče

Preklopite na mobilne telefone, ki so vzdržljivi in lahko z rednim posodabljanjem programske opreme zdržijo tudi nekaj let. Ali pa kupite rabljene ali popravljene mobilnike. Redke dragocene kovine se

večinoma pojavljajo zgolj v tropskih gozdovih. A te so zelo pomembne za izdelavo številnih tehničnih naprav. Hitra poraba mobilnih telefonov je zato povezana z gromozansko okoljsko škodo. Mobilni telefoni in ostale naprave so povprečno zamenjane vsaki dve leti.

Živinoreja v Amazoniji © Bruno Kelly / Greenpeace

4. Bodite previdni pri kupovanju oglja

Pri peki na žaru bodite pozorni tudi na trajnost. Testi so odkrili, da je v nekaterih vrstah oglja skrit tropski les, zato bodite, ko kupujete oglje, pozorni na regijo izvora ali pa ga kupite neposredno na kmetijah. Še ena možna alternativa je, da preklopite na kurivo iz odpadnih produktov, kot so npr. oljčna semena.

5. Podpirajte ekološko kmetijstvo

Jejte malo mesa – in če ga jeste, namesto poceni mesa izberite lokalno meso z ekološkim poreklom. Meso iz Južne Amerike ni le močno povezano s proizvodnjem CO2 zaradi prevoza, ampak je zaradi gromozanskih živinorejskih farm uničen tudi deževni gozd. **Tudi poceni meso iz Evrope prispeva k uničevanju tropskega gozda:** intenzivna reja pogosto za hranjenje živine uporablja gensko spremenjeno sojo z druge strani oceana, ki je vzgojena na izsekanih in požganih predelih tropskega gozda. Genska tehnologija nikoli ni uporabljena pri ekoloških izdelkih. Najboljša rešitev pa je, da uživate manj izdelkov živalskega izvora – povprečna količina zaužitega mesa je na primer veliko višja od priporočene količine za zdravo življenje.

RAČUNOVODSTVO

LEKTORIRANJE
vseh vrst besedil

PREVAJANJE
(nemščina, angleščina)

Boštjan Kranjčec, s. p. | bostjan.kranjcec@gmail.com | 031 439 507

6. Kupujte pravično z zanesljivimi oznakami kakovosti

Osredotočite se na zanesljive oznake kakovosti. Izdelki, za katere lahko dokažemo, da so del pravične trgovine, se primarno osredotočajo na socialno proizvodnjo. Ljudem zagotavljajo minimalno plačilo. Poleg tega imajo tudi minimalni standard za porabo vode, ne uporabljajo genske tehnologije in preprečujejo, da bi avtohtoni prebivalci izgubili svoje domove.

7. Pomagajte drugim pri zaščiti deževnega gozda

Brez naše pomoči jaguarji, tapirji in lenivci nimajo nobene možnosti za preživetje v deževnem gozdu. Sami ne morejo okrepati proti vedno večjemu izsekavanju njihovega življenjskega prostora. Mi moramo to narediti namesto njih! Zato je pomembno, da obstajajo organizacije, kot je Greenpeace, z ljudmi, ki smo z vso svojo energijo predani zaščiti okolja. Skupaj s strokovnjaki prepoznavamo nevarnosti in poiščemo rešitve. Vsak dan v letu.

Ampak potrebujemo tudi vašo pomoč! Naše delo je v celoti financirano iz zasebnih donacij. Številni prispevki ljudi, kot ste vi, nam omogočajo dnevno delo in neodvisnost. Prosimo vas, podprite nas tudi finančno, z mesečno donacijo – in obljubimo vam, da bomo še naprej delali vse, kar je v naši moči, da preprečimo uničevanje deževnih gozdov!

Donacijo lahko opravite preko spletne strani: <https://cee.donate.greenpeace.org/sl/campaigns>.

Hvala vam iz dna srca!

VESNA ŽERJAV, dopolnilna dejavnost
na kmetiji

031 899 007

DOBRO. DOMAČE.

Žival se posvoji, ne kupi

S tem, ko žival kupimo, podpiramo proizvodnjo živali. **Nikoli ne kupujte čistokrvnih pasemskih živali brez papirjev**, saj s tem podpirate ilegalno in kruto industrijo mladičev, predvsem pasijih.

Veliko je živali, ki iščejo dom – v zavetiščih in preko društev za zaščito živali. Te živali so imele to nesrečo v življenju, da so pristale pri neodgovornih skrbnikih. Včasih pa je življenje večje od nas in lahko skrbnik umre, zboli ali se znajde v drugačni, neprijetni situaciji, žival pa ostane. **Ko žival posvojite, ji rešite življenje in za to vam bo vedno hvaležna.**

Mogoče bo na začetku nekaj časa nezaupljiva, a živali se hitro prilagodijo, če jim le namenite nekaj pozornosti. **Njihovo vedenje bo vedno odsev tega, kako se počutijo.**

Zavedati se moramo, da živali niso **potrošni material**, ampak živa bitja, ki smo jih udomačili. **Naša odgovornost je, da za njih poskrbimo.**

ŽIVAL SPREJMI TE V SVOJ DOM LE, ČE JI LAHKO NUDITE:

- **prostor:** toplo in varno zavetje, **brez boksa in verige** (ki je z novim zakonom tudi **prepovedana**);
- **vodo in hrano:** brikete, konzerve, nezačinjeno kuhano hrano; **ne mleka, sladkarij – čokolade**;
- **nego:** spomladi zaživijo **zajedavci**: uporabite ovratnice, ampule ter preprečite bolhe, klope in gliste;
- **redno veterinarsko oskrbo:** žival stane – **poleg obveznega cepljenja proti steklini** se lahko pojavijo tudi nepredvidene zdravstvene težave in zato je potrebna nujna veterinarska pomoč;
- **čas:** najbolj pomembno za žival je, da se z njo ukvarjamo – **potrebuje ustrezno vzgojo, pozornost in ljubezen.**

DRUŽBA, MOTIVACIJA IN PROBLEM

Starejši ljudje so pogosto osamljeni in njihova edina družba so živali. Dokazano je, da živali **dobrodejno vplivajo na psihofizično počutje starejših**. Skrb za žival predstavlja starejšemu obveznost in to ga »prisili«, da ostaja »mlad« - odgovoren, aktiven in motiviran.

Živali delujejo tudi terapevtsko. Božanje mačke in poslušanje njenega predenja znižujeta krvni tlak in pomirjata, interakcija s psom pa blaži demenco in niža holesterol. Zaradi pozitivnih učinkov imajo nekateri domovi za starejše tudi živali, v drugih pa imajo

organizirane redne obiske, predvsem terapevtskih psov.

Pri tem pa moramo biti tudi previdni. Če je žival za skrbnika prezahtevna ali fizično premočna, lahko pride do poškodb pri starostniku ali pa do zanemarjanja živali (npr. pes brez izpustov). **Zelo dobrodošlo je, če starejši posvojijo starejšo žival – tako imajo isti tempo.**

Vsekakor podpiramo in priporočamo, da imajo starejši ljudje ob sebi žival. Ob tem pa bi radi opozorili, da se v društvu srečujemo z vedno več primeri, ko **so živali, ki ostanejo po skrbnikovem odhodu v dom starejših (ali celo zaradi lastnikove smrti), prepuščene same sebi.** Večkrat starejši zavlačujejo z nujnim odhodom v bolnišnico, ker nimajo kam dati živali, zato je zelo pomembno, da ima **žival zagotovljeno nadaljnje bivališče.**

KORISTNE INFORMACIJE

STE NAŠLI ŽIVAL?

Obrnite se na zavetišče za živali (v Pomurju Mala hiša) ali najbližjo veterinarsko postajo: **najditelj živali mora prijaviti v roku 24 ur.** Sporočite lokalnemu društvu za zaščito živali, da obvestijo svoje sledilce.

ČE POGREŠATE SVOJO ŽIVAL:

- **pokličete** v najbližje zavetišče in veterinarske postaje;
- **oddate oglase na lokalne radijske postaje, časopise, družabna omrežja** (javite tudi na našo FB-stran, da objavo delimo naprej);
- naredite **letake s fotografijo in opisom živali** in jih polepite na območju, kjer je pogrešana.

Če pogrešate mačko, pomislite, kam ste šli nazadnje z avtomobilom in ali je bil kdo pri vas, mogoče se je skrila pod pokrov motorja. Veliko mačk se na tak način odpelje v neznano okolje.

KAJ PA, ČE VIDIMO MUČENJE ŽIVALI?

Mučenje in zanemarjanje živali sta kaznivi dejanji in vsak občan je mučenje živali po zakonu dolžan prijaviti. **Žival v stiski si sama ne more pomagati, njeno življenje ali trpljenje je odvisno od nas.**

Pristojnosti ukrepanja ima inšpekcija Uprave za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin, krajše UVHVVR (prej VURS), zato je najbolje, da se obrnete direktno na njih. **Središki občini najbližji območni urad:**

OBMOČNI URAD PTUJ, Miklošičeva cesta 5, 2250 Ptuj
Kontakt: (02) 02 798 03 60
E-naslov: OU-Ptuj.UVHVVR@gov.si

DO KONCA MARCA ŠE TRAJA AKCIJA STERILIZACIJ IN KASTRACIJ

Akcija poteka na vseh veterinarskih postajah v Pomurju ter tudi v Moškanjcih in Ormožu. Veterinarske postaje v tem času nudijo 20% popust na ceno storitve. Kupon dobite na veterinarski postaji. Predhodno se naročite.

Sterilizacija in kastracija psa ali mačke sta pomembni za zdravje živali, pozitivno vplivata na vedenje živali, predvsem pa preprečujeta nepotrebno trpljenje.

Prednosti:

- ni več problema, kam bi z mladiči, saj ZA VSE ŽIVALI NI DOVOLJ DOMOV;
- poseg prepreči ali zmanjša tveganje za bolezni (rak, spolno prenosljive bolezni);
- manj potepanja in pobegov in s tem manj povoženih živali;

- bolj umirjene in vodljive živali – enostavnejša vzgoja, manj markiranja in drugih nezaželenih vedenj;
- mačke še zmeraj lovijo miši.

V Društvu za zaščito živali Pomurja smo vam pripravljene pomagati – pokličite 070 879 212 ali 040 736 313.

- Če se vaše mačke ne pustijo prijeti, pomagamo z živolovkami (kletke, kamor se žival neboleče ujame).
- Če nimate kletke za prevoz mačke, si jo sposodite, lahko pokličete tudi nas. Mačk nikoli ne vozite prosto v avtomobilu, četudi je mačka v domačem okolju zelo umirjena. Pse imejte na povodcih.
- Če vam strošek sterilizacije/kastracije predstavlja preveliko finančno breme, nas pokličite in skupaj bomo našli rešitev.

Jože Majes, Kmetija Plavica

Kako se tesnobe in depresije lotimo z zelišči

Pred nami so novi izzivi in nove skrbi, ali bomo lahko uresničili zastavljene cilje, pa tudi negotovost, kaj nam bo prineslo prihajajoče obdobje. Tudi dolgi zimski dnevi, polni vlage, nam lahko pustijo posledice.

Da to premagamo, imamo dve možnosti. Ena je, da posežemo po poživilih ali pa tudi po pomirjevalih sintetičnega izvora, druga možnost pa je, da se pomirimo s pripravki iz rastlin in pa da nadomestimo pozimi izgubljene minerale in vitamine z naravnimi snovmi. Kar pogledajte, kako lepo spomladi raste regrat. Uživate ga čim bolj pogosto, saj je poln mineralov in vitaminov. Dodajte mu še trobentice in marjetice, pa boste imeli zelo okusno in barvito solato. Zelo važna je v tem obdobju telesna aktivnost. Tisti, ki imamo srečo, da imamo svoj vrtiček, nam bo ta dal dovolj dela, saj moramo v pomladnem obdobju vse prekopatiti in posejati ali posaditi rastline. Tisti, ki tega nimamo in stanujemo v mestnih stanovanjih, pač izkoristimo lepe pomladne dni za kolesarjenje, tek v naravi, planinarjenje in druge podobne aktivnosti.

Kaj pa starejši, ki ne morejo več kolesariti, tekati, hoditi v hribe in ki nimajo svojega vrtička? Največkrat potrebujejo pomoč prav oni. Priporočam jim, da namesto rumenega tiska vzamejo v roke dobro knjigo ali pa pletilke, da se umirijo. Tem ob stresnih situacijah priporočam pripravke naravnega izvora. Kar nekaj rastlin je, ki dobro vplivajo na človeka.

Melisa je rastlina sreče, lepih sanj. Ravno v tem času poganja iz zemlje. Priporočam čaj, sladkan z medom. Na Primorskem krasno cveti rožmarin. Ta polgrm ima izredne zdravilne lastnosti. Čaj pomaga pri

slabokrvnosti, navalu krvi v glavo, deluje proti majavosti in vrtoglavici, skupaj z drugimi rastlinami prekrvavi lasišče, odpravlja prhljaj in mozolje na lasišču. Izredno pomaga odpraviti težave intelektualnih naporov. Lahko ga pripravimo kot čaj, ki ga moramo prekuhati kakšnih pet minut, ali pa ga namakamo v vinu. Na Plavici pripravljamo čajno mešanico, ki jo bodisi poparimo ali pa jo namakamo v vinu. Priporočamo jo predvsem bolnikom, ki jih daje majavost ali pa sem jim pogosto vrti v glavi. Od nekdaj slovi rožmarin po tem, da čisti kožo. Štiri pesti rožmarina prelijemo s petimi litri vode, zavremo in na rahlem ognju kuhamo še pet minut. Vsebinsko precedimo v kad, dolijemo toplo vodo in se v tej kopeli namakamo 20 minut. Koža postane po tovrstnih kopelih lepo sijoča in čista. Nekateri dajejo v vodo samo eterično olje rožmarina in se potem v njej okopajo. Rožmarin imajo ljudje v primorju za žive meje. Nikar ne zavržite tek poganjkov. Posušite jih in porabite. Rožmarin nabiramo spomladi ali jeseni ob drugem cvetenju. Uporabimo liste in cvetove. Sicer pa raste na Mediteranu še ena rožica, ki izredno pomirja. To je sivka ali lavanda, ki pa se v tem času še ne pobira.

Pri nas na Plavici izdelujemo čaj proti tesnobi in depresiji. Tesnoba ni isto kot depresija. Tesnobo povezujejo s strahom. Najpogostejši simptomi tesnobe so, da nas tišči v prsih, v glavi pa se nam podijo misli, kaj bo jutri. Praktično nas je strah vsega. Zoper te težave, kot zoper težave z depresijo, je najbolje uporabljati ali samo šentjanževko ali pa mešanice, v katerih je šentjanževka.

Maja Cverlin

Slovo od otroških igral

Na Strasu smo te dni odstranili otroška igrala. Bilo je pred petnajstimi leti, ko so se člani Rekreativnega društva Stras odločili, da popestrijo prostor na Strasu in sami z lastnimi sredstvi naredijo otroška igrala. Zbralo se je nekaj članov in združili so moči ter naredili gugalnice, hiško s toboganom in peskovnik. Nekaterih članov, ki so takrat priskočili na pomoč, danes ni več med nami. To so bili Zvonko Ladič, Rudek Raušl in Ivan Majcenovič. Hvala ...

Otroška igrala so nam vsa ta leta dobro služila, saj se je na Stras igralo mnogo otrok. Tudi otroci iz vrtca so se posluževali teh igral.

Zakaj smo odstranili otroška igrala?

Občina Središče ob Dravi se je odločila, da na ta mesta postavi nova otroška igrala. Prav tako so člani Rekreativnega društva Stras s svojimi sredstvi že

postavili eno novo igralo. V kratkem pa bodo postavili še plezalno steno in steno z mrežo za plezanje.

Vsem otrokom, ki se bodo v prihodnje igrali na teh igralih, želimo lepe in vesele ure.

Helena Pajek, Monika Plohl

Gibalne ure

Tako kot prejšnja leta smo v Društvu za telesno vzgojo Partizan ponovno omogočili gibalne aktivnosti v času hladnih dni otrokom, starim od 3 do 6 let. Gibalnih uric se je letos udeležilo kar 20 otrok.

»Gibanje je radost, je svoboda, je ustvarjalnost.« To je bilo naše osrednje vodilo, ki nas je vodilo skozi druženja v telovadnici. Otroci so se seznanjali s pripomočki za vadbo, spoznali nove gibalne igre, izvajali vaje z žogo, obroči, s kolesnicami, tekmovali v ekipnem duhu, se urili v strpnosti, si razvijali ravnotežje, koordinacijo, izvajali naravne oblike gibanja. Otroci so spoznavali pomembnost športne opreme, se seznanjali s pravili športnega obnašanja in začutili pomembnost skupinskega sodelovanja. Predvsem pa so se zabavali in ta dragoceni čas namenili gibanju, ki ga je v otrokovo življenje potrebno vnesti čim več.

FRIZERSKI SALON
SANDRA

Aleksandra Žerjav s.p.
Partizanska ul. 2a
2277 Središče ob Dravi

DELOVNI ČAS

pon. - pet.	8:00 - 19:00
sob.	7:00 - 12:00
ned. in prazniki	zaprto

BARVANJE PRAMENI

TRANJE SVEČANE FRIZURE

STRIŽENJE moško, žensko, otroško

Naročila sprejemamo na tel.št.
041 873 311

LA BIOSTHETIQUE®
PARIS

Samo Žerjav

Čas za napredovanje

V Nogometnem klubu Središče je vse nared za pomladno nadaljevanje uspešnega jesenskega dela sezone 2021/2022. Jeseni smo poročali o uspešnih igrah naših članov, ki so po sezoni 2011/2012 zopet v situaciji, ko lahko postanejo prvaki 1. lige MNZ Ptuj. Priložnosti skorajda ne bi smeli izpustiti iz rok. Pomlad je prinesla nekaj sprememb, poslovil se je namreč Boštjan Zemljič, ki je našel nove izzive v Halozah. Izpraznjeno trenersko mesto so v klubu uspeli pokriti z domačinom, svojčas odličnim nogometašem in tudi že uspešnim trenerjem, Miranom Rakovcem. Pred člansko ekipo so štiri domače tekme (prva: Rogoznica, 9. 4. 2022) in dve gostovanji. Vsaj na papirju gre za zelo ugoden spored. A ne gre delati prehitrih zaključkov, obeta se namreč goreč boj za 1. mesto, v katerem bo domača podpora s tribun igrala pomembno vlogo!

Mlajše selekcije so že v telovadnici pridno nabirale moči za nove podvige, precej mrzel uvod v pomlad pa jih ni odvrnil, da ne bi marčevskih treningov opravili že zunaj, na zelenici na Tratah. Čas je. Na nove zmage!

Klubi

Uvrstitev	Klub	Tekem	Zmag	Neodločno	Porazov	Goli	Točke
1.	NK Središče	6	5	1	0	27:4	16
2.	Pragersko	6	4	1	1	25:9	13
3.	Ormož	6	4	0	2	22:10	12
4.	NK PODLEHNIK	6	3	0	3	11:19	9
5.	Tržec	6	2	0	4	14:13	6
6.	Hajdoše	6	2	0	4	12:30	6
7.	Rogoznica Slofin	6	0	0	6	2:28	0

SLOVENIJA
**TT
CLA
SSIC**
SREDIŠČE OB DRAVI
NE ZAMUDI!

2022
**14.
15. /MAJ**

SREDIŠČE OB DRAVI
AMK
CLASSIC TT

AMZS NMS
WWW.SLO-CLASSIC.SI

Dan sajenja medovitih rastlin

Lani smo na Čebelarski zvezi Slovenije v mesecu novembru predstavili projekt »Dan sajenja medovitih rastlin«, ki je sedaj v polnem teku. V tem času se nam je pridružilo več kot 120 podpornikov iz 22 različnih držav, ki podpirajo projekt in bodo tudi letos sadili medovite rastline.

»Dan sajenja medovitih rastlin« bo prvi konkreten projekt v EU, ki bo pripomogel k ciljem EU, da se do leta 2030 posadijo 3 milijarde dreves, in bo hkrati močno prispeval k načrtovanim ponorom emisij toplogrednih plinov v EU ter podnebni nevtralnosti Evrope. Poleg tega je cilj projekta tudi to, da se poveča medovitost Slovenije ter se tako poskrbi za medenje v prihodnosti, ko bo preživetje oprasovalcev zaradi podnebnih sprememb vedno težje. Brez oprasovalcev pa bo pridelava hrane še bolj otežena, saj je 70 % pridelane hrane na svetu odvisne od oprasovalcev. Medovite rastline bomo čebelarji, kakor tudi vsi zainteresirani posamezniki, sadili na večjih ali manjših površinah: v slovenskih gozdovih, na vrtovih, v balkonskih koritih in tudi na javnih površinah – v parkih in drugod. S tem plemenitim delom bomo vsi skupaj poskrbeli za naše čebele in ostale oprasovalce ter jim z

novimi medovitimi rastlinami omogočili nove vire hrane za razvoj.

Slovenski čebelarji dajemo pobudo celotnemu svetu, da se priključi našemu projektu, saj naš planet potrebuje sajenje medovitih dreves za ohranjanje okolja, za ohranjanje oprasovalcev in s tem posledično za preživetje oprasovalcev in s tem zagotavljanje oprasovalnega servisa za pridelavo 70 % hrane.

Veliko pa lahko storimo sedaj in na svojih domovih posadimo medovite rastline v cvetlične lončke ali na vrtu. Čebelarjem in ostalim oprasovalcem bomo s tem zagotovili dodaten vir medicine in cvetnega prahu v brezpašnem obdobju. Naj postane naša dežela cvetoča z medovitimi rastlinami.

Več o aktivnostih projekta, sponzorjih, donatorjih, podpornikih ... pa na spletni povezavi <https://www.czs.si/content/dansajenja>. Pridruži se nam in posadi medovito rastlino.

Helena Srnec, KUD Prasila

Prleki in njihove obletnice v letu 2022 (1. del)

Jakob Kelemina in Ivan Vuk slavita 140. obletnico rojstva

JAKOB KELEMINA

(*1882, Vinski Vrh; † 1957, Ljubljana)

Jakob Kelemina, literarni zgodovinar, literarni teoretik in folklorist, se je rodil 19. julija 1882 v Vinskem Vrhu pri Ormožu. Ljudsko šolo je obiskoval pri Miklavžu, gimnazijo pa v Ljubljani, Mariboru in Pulju. Germanistiko je študiral v Gradcu in na Dunaju, na Dunaju pa je opravil državne izpite za učiteljevanje na srednjih šolah. Najprej je poučeval na gimnaziji v Novem mestu, nato na klasični gimnaziji v Ljubljani, kjer je postal docent v takrat ustanovljenem germanističnem seminarju na Filozofski fakulteti v Ljubljani. Vse do smrti je bil predstojnik germanističnega seminarja in trikrat dekan Filozofske fakultete. Velja za utemeljitelja slovenske znanstvene germanistike. Po letu 1945 je zasnoval in razvil tudi študij anglistike. Jakob Kelemina je prejel Prešernovo nagrado za življenjsko delo na področju literarne vede (1954). Umrli je 14. maja 1957 v Ljubljani.

Njegovo osrednje znanstveno zanimanje predstavlja raziskovanje srednjeveške nemške književnosti, zlasti geneze pripovedi o Tristanu in Izoldi. Svoje ugotovitve o tej temi je zbral in jih izdal v knjigi *Geschichte der Tristansage nach den Dichtungendes Mittelalters* (1923).

V dvajsetih letih je na Filozofski fakulteti uvedel literarno teorijo kot samostojno vedo in s tega področja v *Ljubljanskem zvonu* ter *Domu in svetu* objavil vrsto razprav, ki so izšle v samostojni knjigi (1927), ki predstavlja prvi sistematičen, vendar pretežno informativen pregled literarne stroke v slovenščini. Obravnaval pa je tudi mitološke prvine v slovenskih ljudskih bajkah in pripovedkah, ki jih je zbral po slovenskem časopisju in v nekaterih znanstvenih zbirkah.

Njegova poglobljena dela so *Literarna veda: pregled njenih ciljev in metod*, *Bajke in pripovedke slovenskega ljudstva*, *Krajevna imena iz spodnjepanonske marke*, *Goti na Balkanu*, *Pravne starine slovenske v filološki luči*, *Hajdina: toponomastični prikaz*, *Slovenačko-nemački kulturni odnosi u srednjem veku*, *Osnove novoangleške slovnice*, *Lango-bardski spomini pri Slovencih*.

IVAN VUK

(*1882, Sovjak; † 1939, Ljubljana)

Ivan Vuk, pisatelj in publicist, se je rodil 27. decembra 1882 v Sovjaku. Ljudsko šolo je obiskoval v Svetem Juriju ob Ščavnici, ki je v tistem času imel knjižnico, čitalnico, pevski zbor ter tamburaško in dramsko skupino. Tudi

Vukova družina je imela knjižnico s približno 150 knjigami. Ivan je bil vnet bralec, dejaven pa je bil tudi v dramski skupini. Končal je Vinarsko in sadjarsko šolo v Mariboru, nato pa opravil triletno kadrovsko službo pri pehoti v Polju ter se naselil v Mariboru. Zaposlil se je v uredništvu *Slovenskega gospodarja* in začel v *Našem domu* objavljati sentimentalne ljubezenske povesti in priložnostne pesmi.

Ko je izbruhnila prva svetovna vojna, mu je bilo 32 let. Poslali so ga na rusko bojišče v Galiciji, kjer je bil kmalu po prihodu vržen v ofenzivo ter hudo ranjen; bajonet mu je prebodel prsi in nogo. Rusi so ga ujeli. Nato je prebil tri leta v ruskem taborišču. Že prej je znal; razen materinščine; hrvaški in nemški jezik, v letih ujetništva pa se je naučil tudi ruskega jezika. Iz ujetniškega taborišča ga je rešila oktobrska revolucija, ki se ji je aktivno pridružil. Sodeloval je kot književni referent v dnevniku *Volgar*. Spoznal je Maksima Gorkega in sodeloval v njegovem časopisu *Ruskoe slovo*. V svojih člankih je ruski javnosti prikazoval Slovence in sploh Južne Slované kot samostojne narode slovanske krvi. V ruščini je pisal tudi leposlovne sestavke.

Osebnostno je spoznal tudi Lenina in druge vodilne osebnosti Sovjetske Rusije. Spoznal je tudi Rusinjo poljskega rodu in se poročil. Kasneje se je z družino vrnil v Jugoslavijo, kjer so ga najprej zaprli v Mariboru, nato v beograjski Glavnjači, kjer je organiziral *Rdečo pomoč*. Ko je zapustil zapor, si je komaj izboril službo delavskega sindikalnega funkcionarja v Ljubljani, kjer se je z družino stalno naselil. Kot vojni invalid je bil aktiven tudi v *Združenju vojnih invalidov* in njegovem glasilu, katerega urednik je postal. Urejal je tudi nekatere sindikalne liste. Dolga leta je bil funkcionar delavskih kulturno-izobraževalnih društev *Iskra*, *Svoboda* in *Vzajemnost*, glasbenega društva *Zarja* in *Pevskega zbora Cankar*. Umrl je 12. novembra 1939 v Ljubljani.

Prva gospodarsko strokovna besedila je objavljajl že v mariborskem tedniku *Slovenski gospodar*. Sčasoma se je lotil tudi prevajanja iz hrvaškega jezika. Pisal je tudi daljše ljudske povesti, dve sta izšli v posebnih knjižicah pri *Mohorjevi družbi*, in sicer *Kar bog stori, vse prav stori* in *Zorislava*. Tretjo, *Junaki svobode*, je izdal *Slovenski ilustrirani tednik* v Ljubljani. Po prvi svetovni vojni in vrnitvi iz Rusije je postal eden najbolj plodovitih slovenskih sodelavcev delavskih in socialistično usmerjenih listov v ZDA. Ob istem času se je pričel ukvarjati tudi s prevajanjem iz nemškega jezika. Ustanovil je *Proletarsko knjižnico*, v kateri je izdal svoje *Pravljice Iztoka*, pesniško zbirko *Mileta Klopčiča Plamteči okovi* in roman *Bratka Krefta Človek mrtvaških lobanj*. Bil pa je tudi eden izmed ustanoviteljev *Cankarjeve družbe* v Ljubljani leta 1928. Z Bratkom Kreftom in Ferdinom Delakom pa je ustanovil *Delavski oder Svoboda* v Ljubljani in v *Delavskem domu* v Ljubljani organiziral kulturno-prosvetne večere.

Vukovo najboljšo literarno delo je *V znamenju Halleyeve repatice: Iz najdenih zapiskov vojnega ujetnika*. Zgodba se odvija na bojišču v Rusiji. Pripoveduje jo ranjeni vojak, ki se na bojišču spominja svoje ljubezni Magdalene, s katero sta leta 1910 opazovala Halleyev komet. Zbirka kratke proze *Zlato tele in druge zgodbe* je izšla leta 1934 in vsebuje 20 črtic, ki govorijo o revščini v mestu, kraji kruha in premoga ter o neživiljenjskih pogojih revnih. Za Vuka je bil kapitalizem »zver, ki se hrani z ljudmi. To je pošast, ki ugonablja smeh otrok. To je Mamon, bog, kateremu darujejo človeške žrtve.« (Vuk 1934) Istega leta

je v založbi revije *Naša pota* izšel še potopis *Po valovih Donave široke: beležke iz popotnega dnevnika*. Omeniti pa je treba še številne članke, zapiske, večje ali manjše reportaže ter povesti z motivi rojstne pokrajine Prlekije.

Uredniški odbor Sredice

Nenavadne vremenske prikazni v središki zgodovini

Če se nam zadnja leta vidijo letni časi že čisto pomešani in je tudi vreme povsem netipično za zimo in pomlad, vam prinašamo nekaj zapisov iz stare središke kronike Trg Središče Frana Kovačiča, ki prav tako pričajo o nenavadnih vremenskih pojavih, ki so se pojavljali skozi stoletja in so se zapisali v našo kroniko. Povzemamo nekaj teh zanimivih zapisov o nepredvidljivem vremenu. Mogoče se vam bo vreme zdelo sedaj manj čudaško.

Leta 1289. so se letni časi čisto zmešali, da ljudje niso vedeli, kdaj je leto in kdaj zima. Meseca decembra 1288. so cvetele vsakovrstne cvetlice, da so dekleta ob božiču vence spletala, z začetkom prosinca so ptice valile in okoli svetega Antona (17. jan.) so že vinogradi cveteli. V drugi polovici majnika pa je padel pol sežnja debel sneg; sledilo je mrzlo leto, z bliskom, z gromom in pogosto točo.

Leta 1461 se je celo leto vlačila nezdrava megla in začela se je kuga, ki je mnogo ljudi podavila.

Leta 1545 je od 23. do 25. aprila bilo sonce kalno in rdeče, okoli poldneva je nastala taka tema, da so se zvezde videle.

L. 1570 je bila strašna lakota. Ljudje so si hrastovo skorjo in ježice mleli ter iz tega kruh pekli in jedli kuhano travo. Mnogi starši so svoje otročiče devali na ceste, kjer je več ljudi mimo hodilo, ker jim niso imeli kaj za jesti dati. Po livadah je bilo videti male otroke, ki so lazili po zemlji in travo jedli. Leta 1574 je bila spet strašna suša, da so se na mnogih krajih hoste vžgale.

Leta 1601 je že septembra padel sneg, leta 1604 je bila dolga in ostra zima, spomlad hladna in suha – tri mesece ni bilo dežja, vendar je leto bilo rodovitno.

Leta 1739-40 je bila strašno huda in dolga zima. Na Florijanovo, 4. maja je še zamrznjen sneg pokrival njive in travnike. Poletje je prineslo mnogo toče, letina je bila slaba, takrat so se ljudje bili prisiljeni učiti se krompir jesti, ki so ga prej le svinjam dajali.

Leta 1872 je bilo ob božiču tako toplo vreme, da so mnogi prišli boski k polnočnici.

Leta 1883 so ljudje do novega leta pasli, orali, po vinogradih delali. Prvi sneg je padel 11. marca, potem pa je še večkrat snežilo. Tudi naslednji dve leti sta bili suhi zimi brez snega, da se je prah kadil, zato pa ga je bilo tem več leta 1886.

Leta 1896 je 22. avgusta prihrul strašen orkan, ki je drevje pulil in lomil.

Leta 1879 je na samo Veliko noč, 13. aprila, nastala velika povodenj, ki je v Središču drla po vseh ulicah in cestah ter na poljih naredila škodo. V maju se je povodenj ponovila in je Trnava preplavila Središče in Štras. Povodenj je podirala hiše in mostove. Huda povodenj je bila še leta 1903.

MM

Studio lepote

Geliranje nohtov

Ličenje

Tečaji ličenja

Prodaja točenih parfumov

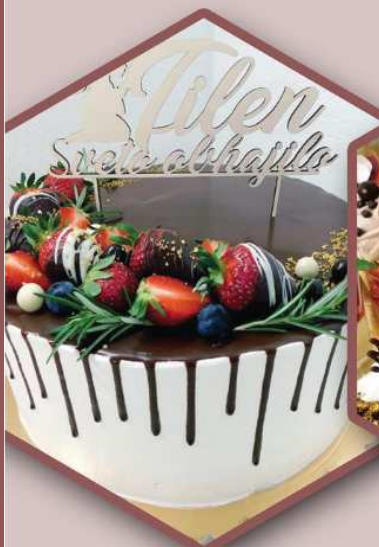
Domače torte za vse priložnosti

Kozarčne sladice

Cakepopsi

MM

Sladki kotiček

Naročila sladice in tort: 041 - 443 - 721 (Marina Modrinjak)

00386 (0)41 456 817

MM - Studio lepote, Marinela Modrinjak s.p.

mm_studio_lepote

MM - Studio lepote, Marinela Modrinjak s.p., Grabe 40, 2277 Središče ob Dravi, PE: Ulica Jureša Cirila 6, 9240 Ljutomer

Zelene strehe in vertikalne površine

Izboljšajmo kakovost bivalnega okolja z medovitimi rastlinami

Na Čebelarski zvezi Slovenije (ČZS) se zavedamo ranljivosti in pomena čebel za naš ekosistem in našo prihodnost. V okviru projekta »Dan vseslovenskega sajenja medovitih rastlin«, ki bo potekal v soboto, 26. marca, si aktivno prizadevamo za zasaditev površin z medovitimi rastlinami, kar čebelarom in ostalim oprasovalcem omogoča dodatne pašne površine. Naš cilj je, da se poveča število medovitih rastlin, ki bodo nudile medenje v prihodnosti in zagotavljale preživetje oprasovalcev. Eno od možnosti za povečanje števila medovitih rastlin predstavljajo tudi površine streh in vertikalne površine, ki se tudi pri nas v Sloveniji že vključujejo tako pri načrtovanju novih stavb kot tudi pri sanacijah.

Zelene strehe in njihov pomen

Zelena streha predstavlja zaključni sloj strešne kritine, prekrit z vegetacijo, in je v današnjem času gradnje objektov pomemben odgovor na vprašanja ekoloških, socialnih in ekonomskih izzivov. Ustrezno strokovno načrtovanje in izvedba zelene strehe izboljšuje mikroklimatske razmere, kakovost bivalnega okolja ter nudi življenjski prostor rastlinam in živalim. Ljudje so že v preteklosti prekrivali bivališča z zemljo in rastlinjem zaradi zaščite pred zunanji vplivi, predvsem temperaturo in padavinami, ter so velikokrat nastale

Slovenski čebelnjak z zeleno streho (Vir: arhiv ČZS)

samorastno na zapuščenih objektih (Ozelenitev streh in vertikalnih površin, MOP priporočila, 2021).

Tudi na Čebelarski zvezi Slovenije se lahko pohvalimo s postavljeno zeleno streho z medovitimi rastlinami (marec 2020), saj se zavedamo številnih prednosti, ki jih nudi takšna površina, predvsem pa želimo čebelarom in ostalim oprasovalcem zagotoviti dodatno pašo. Opažamo, da jih čebele in ostali oprasovalci v času cvetenja homulic množično obiskujejo.

Pozitivni učinki so:

- zadrževanje meteornih padavin in zakasnitev odtokanja vode ob nalivih;
- izboljšana energijska varčnost objektov, kar zmanjšuje stroške vzdrževanja;
- podaljšana življenjska doba strehe, s tem pa tudi življenjska doba objekta;
- ublažitev učinkov pregrevanja urbanih področij;
- izboljšana zvočna izolacija objekta;
- prispevek k zmanjšanju onesnaževanja zraka;
- zagotavljanje dodatnega življenjskega prostora za ljudi, živali in rastline. (Zelene strehe v praksi, 2016)

V projekt ČZS »Dan vseslovenskega sajenja medovitih rastlin« so vključena že številna podjetja, organizacije, lokalne skupnosti in posamezniki, tudi iz tujine. Sicer k sajenju medovitih rastlin vabimo prav vsakogar, da se po svojih zmožnosti priključi aktivnostim za povečanje števila medovitih rastlin, ki bodo v prihodnje zagotavljale še bolj zeleno in medovito Slovenijo. Veseli bomo vaše podpore in sodelovanja ter kakršnekoli povratne informacije po elektronski pošti: petra.bracko@czs.si. Naj medij tudi na zelenih strehah in drugih površinah objektov. Več o projektu vseslovenskega sajenja medovitih rastlin najdete na spletni strani: <https://www.czs.si/content/dansajenja>.

Kmetija SEVER PERUTNINARSTVO

Miran Sever

Nosilec dopolnilne dejavnosti na kmetiji
Šalovci 42, Središče ob Dravi

Tel.: 02/719 13 94, Dragica: 030 292 183,
Miran: 041 724 363

Računovodski servis KSENJA

Ksenja Sever s.p.
Ljutomerska cesta 30
2270 Ormož
Tel.: 041 911 234

ksenja.sever3@gmail.com

GRADBENI CENTER

WWW.SEJATEH.SI

Vse za gradnjo, obnovo in dom.
Od temelja do strehe.
V ponudbi imamo tudi materiale za vodovod, ogrevanje in elektriko.

15 L **15⁹⁰ €**

051 250 318 trgovina@sejateh.si

Delovni čas: ponedeljek-petek: 7:00 – 17:00, sobota: 7:00 – 12:00

ROBERT JAKL s.p.
IZDELOVANJE KOVINSKIH IZDELKOV
Modrinjakova ulica 4
SI-2277 Središče ob Dravi
Tel.: +386(0) 271 91 282
Fax: +386(0) 271 91 582
E-mail: jakl@siol.net

NOVO

Geo - Teh Toni Jelovica s.p.
SVETOVANJE NA PODROČJU GEODEZIJE IN GRADNENIŠTVA
Tel.: 041 443 140
E-mail: toni.jelovica@gmail.com

INŽENIRING ZA PODROČJE GRADBENIH IN DRUGIH UPRAVNIH STORITEV

PROJEKTIRANJE
hiš
poslovnih stavb
gospodar. posloplj
komunalnih objektov

NEPREMIČNINE
posredovanje nakup-prodaja

GEODETSKE STORITVE
ureditve mej
parcelacije
evidentiranje stavb
geodetski načrti
zakoljičbe
evidentiranje GJI

KJE

LJUTOMERSKA CESTA 30, 2270 ORMOŽ
(DOM DRUŠTEV ORMOŽ)

STORITVE S KMETIJSKO, GOZDARSKO MEHANIZACIJO IN OPREMO

**NOVO!
HITRO!**
Prihranite velik napor
klasičnega čiščenja
strmih poraščenih
delov terena
v vašem
okolju.

VAŠ
RAZGLAD
BO LEPŠI

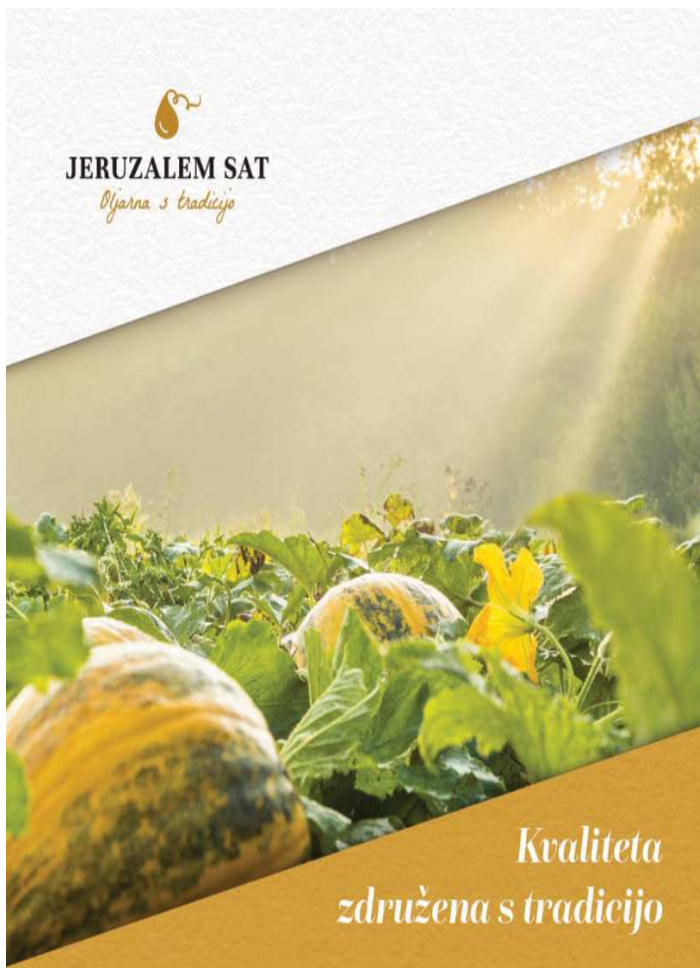

051 686 852

DUSAN.DE@GMAIL.COM

Dušan Debeljak | Medribnik 21 | 2282 Cirkulane

G – SPOT PIPA
PRVA PRLEŠKA, SAMOPOSTREŽNA PIVSKA PIPA
PRI ORMOŠKEM BAZENU

I. Natoči si ga in uživaj!
II. Na zdravje!

CENIK:
 < 3 kg = 7,5 €/kg
 3 kg < ∞ = 7 €/kg (maloprodaja = 2,1€)

Natančnost tehtanja: ± 10g

Pred uporabo pipe se posvetujte z natakarjem!
Zaželjene so rezervacije.

G-Spot

CENE VSEBUJEJO DDV.
MINISTER ZA ZDRAVJE OPOZARJA:
"UŽIVANJE ALKOHOLA LAHKO ŠKODUJE ZDRAVLJU!"

TUŠ SUPERMARKET KRAP ORMOŽ
 Hardek 34, Ormož

ODPIRALNI ČAS:
 PON - PET: 7. - 20.h in SOB: 7. - 17. h
 Kontakt 02/741 14 30

TUŠ MARKET KRAP SREDIŠČE OB DRAVI
 Slovenska cesta 36, Središče ob Dravi

ODPIRALNI ČAS:
 PON - PET: 7. - 19.h in SOB: 7. - 15. h
 Kontakt: 02/719 47 89

PIZZERIA IN GRILL KRAPEK
Hardek 34i, Ormož

Delovni čas lokal:	Delovni čas kuhinja:
pon. - čet. 7.00-22.00	pon. - čet. 10.00 - 21.30
pet. - sob. 7.00-23.00	pet. - sob. 10.00 - 22.30
ned. 7.00-22.00	ned. 15.00 - 21.30

Kontakt: 02 / 740 19 42
www.krapek.si

NAGRADNA IGRA SUDOKU

Sudo-kaj? Sudoku je miselna igra, ki ji rečejo tudi Rubikova kocka 21. stoletja in jo bomo v Sredici igrali tudi v tem letu.

Sudoku je logična uganka, katere cilj je zapolniti kvadratno mrežo velikosti 9×9 s števili od 1 do 9. Pred vami sta dve mreži sudoku. Prvi sudoku je lažji (levi sudoku), drugi pa težji (desni sudoku). Nerešen sudoku ima v različnih poljih vpisane številke, ki so nespremenljive in so ključ za nadaljnje reševanje. Včasih so odločitve o naslednjih korakih

enostavne, včasih pa jih moramo preveriti s številnimi nadaljnji koraki, ki jih, podobno kot pri šahu, opravimo vnaprej, pomagamo pa si z zapisovanjem števil ob rob sudokuja. Pri težjih sudokujih je poleg sposobnosti logičnega razmišljanja, zelo dobrodošla tudi zmerna doza potrpežljivosti in koncentracije.

Pravila igre

Prazna polja v danem kvadratu izpolnite s številkami od 1 do 9 tako, da bo v vsaki vrstici, v vsakem stolpcu in vsakem manjšem kvadratu 3×3 , omejenem z debelejšimi črtami (torej poudarjeno področje velikosti 3×3), vsaka izmed števil od 1 do 9 nastopala natanko enkrat.

To pomeni, da mora vsaka vrstica, stolpec in vsako izmed področij, velikosti 3×3 , vsebovati števila 1–9 (1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9).

Sudoku 1

	2		3	1		8	6	
			9	6	7	4		
4	3	6	2	5	8			7
				7		3		1
	7	4	1	9			5	8
	1							
5					6	2		9
2				4	9	1		
8		3		2		5		

Sudoku 2

	1				2	4		7
9	8							
3			1	8	5			
2				4	3			
	6	1		7				
	3	9	5					
	2	5						4
	9		6	2	4		1	
	7		8					6

Nagradno žrebanje

Pravilno rešena sudokuja prineseta izžrebancema naslednji nagradi:

- za lažji sudoku (Sudoku 1): paket (six pack) pivo Skolibeer v okrepčevalnici G-SPOT PARK v Ormožu,
- za težji sudoku (Sudoku 2): darilni bon v vrednosti 20 evrov v okrepčevalnici G-SPOT PARK v Ormožu.

Prislužite si jo tako, da pravilno izpolnjen nagradni sudoku izrežete ali prepisete in posredujete na naslov Občina Središče ob Dravi, Trg talcev 4, pripis Glasilo – sudoku, 2277 Središče ob Dravi ali pošljete v elektronski obliki na naslov: urednistvo.sredica@gmail.com, in sicer do 10. junija 2022.

Izmed vseh pošiljateljev bomo izžrebali dobitnika obeh nagrad in ju objavili v prihodnji številki glasila, ko bomo dodali tudi rešitve tokratnih sudokujev. Pošljete lahko rešitev tudi samo za en sudoku, pogoj za sodelovanje v nagradnem žrebanju nista oba pravilno izpolnjena sudokuja, zadostuje že ena pravilna rešitev enega ali drugega sudokuja.

Dobitniki nagrad iz prejšnje številke

Izžrebana nagrajenca pravilno rešenih sudokujev iz decembrske številke Sredice sta:

- za lažji sudoku (Sudoku 1): darilni bon v vrednosti 20 evrov za Pizzeria in Grill Krapek, Nejc Zemljič, s. p., v Ormožu prejme Marko Marčec.

- za težji sudoku (Sudoku 2): darilni bon v vrednosti 50 evrov za Pizzeria in Grill Krapek, Nejc Zemljič, s. p., v Ormožu prejme Kaja Kaučič.

Obema izžrebancema čestitamo.

Rešitev sudokujev iz prejšnje številke

Oba sudokuja sta imela le eno rešitev.

2	8	1	5	3	7	4	6	9	2	1	7	5	9	3	4	6	8
4	5	9	2	8	6	7	3	1	8	5	4	6	7	1	9	2	3
6	7	3	4	9	1	2	8	5	6	9	3	2	4	8	5	7	1
8	2	7	3	4	9	5	1	6	1	6	9	4	8	5	7	3	2
5	3	6	1	7	2	8	9	4	4	3	5	7	6	2	1	8	9
1	9	4	8	6	5	3	2	7	7	2	8	3	1	9	6	4	5
7	1	2	6	5	3	9	4	8	9	8	6	1	2	4	3	5	7
3	4	5	9	1	8	6	7	2	3	4	1	8	5	7	2	9	6
9	6	8	7	2	4	1	5	3	5	7	2	9	3	6	8	1	4

Želimo vam veliko sreče in zabave pri reševanju tokratnih sudokujev.

NAGRADNA KRIŽANKA

				AVTOR: JOŽEK	BOSANSKI POLITIK, NARODNI HEROJ (VLADO)	ŽELEZNIŠKO KRIŽIŠČE JUŽ. OD MARIBORA	KOST V NOSU	SREDIŠČE VRTENJA	STRAHOVIT TROPSKI VETER	PULJSKA ZNAMENITOST	PREBIVALEC REKE	
				SL. PISEC IN GLASBENIK (LUJ)								
				BRITANSKI POP DUET (IZ ČRK: UREA + SER)								
				SL. GLASBENIK GJURIN				STVAR				
				KRADLIVEC				NEKDANJA NOVINARKA POP TV (TAMARA)				
OBČINA SREDIŠČE OB DRAVI	RASTLINSKA REZERVNA SNOV	POŠTNA PRISTOJBINA	ANG. PEVKA BUSH OLGA ČEHOVA				ČLOVEK Z VELIKIMI OČMI AM. PEVKA (SHEENA)					
TEKMOVALNE IGRE IN VAJE					STARO ŽELEZO (V)O(A)L				NEKDANJI ROMUNSKI TENISAČ NASTASE	NAŠ ROJAK, PARAPSIHOLOG (MARTIN)		
PREPROSTA HIŠA, BAITA					DNEVNI METULJ EGIP. BOG SONCA							
ROBERT REDFORD			UVAJANJE V DELO ANG. AMER. PLOŠČINSKA MERA					LANGE OSKAR SL. PISATELJ GRUM				
TRAVA DRUGE KOŠNJE					OTTO TAUBE RASTLINSKI ZAJEDAVCI		SIJAJ PRIPOMOČEK ZA SKLEPANJE					
BORILEC V RINGU						ZAVIHEK NA OBLEKI, REVER SRBSKO MOŠKO IME						
KRIŽANKE BISRTIJO UM	IZRAZ PRI KARTANJU	ERBU OBSEŽEN SPIS			ŽENSKO KRILLO NEM. NACISTIČNI GENERAL (ALFRED)				DEL PRSNEGA KOŠA	NEKDANJI TRGOVEC BLAGA NA VATLE		
PREBIVALEC KOREJE							MESTO NA Z. UKRAJINE AM. IGRALKA (VERONICA)					
OTO PESTNER			SOLMIZACIJSKI ZLOG DEL MARIBORA		SRB. PESNIK ŠANTIĆ GRŠKI JUNAK PRED TROJO							
SL. UMET. ZGODOVINARKA NEMEC - SILIČ						ZAPOVED PSU, PRINOSILO ILOVICA						
MALARIJA (STARINSKO)								Č(I)I(E) UČENJE				
ŽIVINOREJSKA FARMA V ZDA					OBREDNI VELIKONOČNI SPEV							
OTOK V ALEUTIH (IZ ČRK: TATU)					SOMBOR		RUMENO RIJAVA BARVA, OKRA					

Rešitev križanke (geslo iz osenčenih polj) pošljite do 10. 6. 2022 napisano na dopisnici na naslov: Uredniški odbor Sredice, Občina Središče ob Dravi, Trg talcev 4, 2277 Središče ob Dravi ali pošljite geslo po elektronski pošti na: urednistvo.sredica@gmail.com. Srečni izžrebanec prejme darilni bon trgovin Tuš – Krap, d. o. o.

DOBITNIK NAGRADE ZA KRIŽANKO IZ PREJŠNJE ŠTEVILKE

Vsem reševalcem križanke, ki so poslali pravilno geslo (Vsaki teden novi izdelki) iz decembrske številke Sredice, se iskreno zahvaljujemo za sodelovanje. Izžrebana dobitnica nagrade je **Silva Horvat**. Nagrajenska prejme darilni bon trgovine Kik.

Prejemnica bo prejela nagrado **po pošti najkasneje v enem tednu po izdaji glasila**.